

JURIS
KRONBERGS

TAGAD
NES

© Juris Kronbergs 1990
© Eraksti 2004
ISBN 9984-771-25-3
97 lpp./ ~ 0,56 MB

*Kad dzīves ceļš bij pusē nostaigāts,
Tad atrados es tumšā, biezā mežā...*
DANTE

1. grāmata

Augsti, pār jumtiem
Šodien, tāpat kā vakar
Kliedzieni, kuŗus neviens nedzirdēja

Putni caur tiem bēg,
kā arī nakts

Es esmu bērns,
spēlējos nocirsta ozola
atmiņu pilnā ēnā

Ziema: ļaunuma zaļās lapas
spīd baltajā sniegā

Es mācos redzēt to,
kā vairs nav

Kad diena aizgājusi,
mani modina klusums

Travel Document

1. *Ja uz ķermeni neiedarbojas citi ķermeņi, tad tas saglabā miera vai vienmērīgas taisnvirziena kustības stāvokli.*
2. *Paātrinājums, ar kuŗu kustas ķermenis, ir proporcionāls spēkam, kas iedarbojas uz ķermeni, un apgriezti proporcionāls šī ķermeņa masai.*
3. *Divu ķermeņu savstarpējās iedarbības spēki ir vienādi pēc lieluma un vērsti pretējos virzienos.*

ŅŪTONA KUSTĪBAS LIKUMI

Ir augusta rīts
Es stāvu uz tilta, kuŗa dēļi ir veci,
vietām satrunējuši
Tas sniedzas

no Skandināvijas kalnāja
rietumos
līdz Latvijas līdzenumiem
austrumos

Zem manis dus
starptautisko ūdeņu
dzidrais
spogulis
Es vēroju savu attēlu

Kāda zivs izpeld caur manu kreiso aci,
caur degunu
rīkli
un pazūd

Rokā es turu akmeni, smagu
kā cilvēka sirds

Ir neticami mierīga diena:
neviens mākoņš neviens jautājums neviens atbildes

Es paceļu akmeni pret sauli
un metu uz savu atspulgu
ūdenī

Tas sašķīst neskaitāmās kustīgās šķembās

Tā bija taisne, tas bija
viss vienkāršais, kas sašķīda
Tas, kas būtu man palīdzējis
sasniegt cietzemi kaut kur
pie Liepājas vai Jūrmalas

Akmens iegrima jūrā,
un ap vietu,
kur tas pāršķēla virsmu,
izplatījās apli
un mana atspulga šķembas

Vienlaicīgi uz austrumiem un uz rietumiem

Kā ūdens virsma. Reizēm spodra,
reizēm duļķaina. Ar visu, kas notiek

virspusē, ar to, kas top apakšā
Ar visu, kas uzzibsnī,
pazūd. Tik maz paliek pāri,

lai pārtaptu:
putns brīvībā, atspīdums piederībā

Un kaut kas veido manu teikumu,
teikumu, ko neesmu vēl izteicis vārdos

Mana degviela: tā pasaule,
kuŗu nepazīstu, dos man atbildi

Tā nav pārliecība, tā nav
prasība. Tikai kaut kas sācis

apdzīvot manu augumu

Un es izeju naktī, baltajā naktī:

telpā starp manu latvisko
un manu zviedrisko rakstu

Mēs elpojam vienu gaisu,
vienu ikdienu, to paŗu bezgalību

Kaut kas putnam līdzīgs
pārŗalca mūsu galvām,
paraudzījāmieŗ augŗŗup, visi reizē,
un kāds teica:

tā ir mūsu lidojoŗā valoda. Ceļā
uz citiem kontinentiem
tā zaudēŗ
daļu sava skaistuma,
bet nonākusī galā sacels spuras –
kā dadŗi
kā eŗi

(*Hēgerstēna*)

Mazpilsēta, piediegta Lielajai Pilsētai
Viduspunkts, LM Eriksona fabrikas tornis,
ļāva tai noturēt līdzsvaru

Mēs, bērni, laidāmies kā izlūklidmašīnas gar fabrikas sētu
LM celtnes mums likās tikpat noslēpumainas un
biedējošas kā visas runas par krieviem un vāciešiem un
bumbām

Mēs dzīvojām kalnā, pašā augšā, tur kur beidzās
Valutavēgens
un tramvaja 14. līnija, dēvēta *Baltic Express*
Tas bija pasaules sākums un gals,
lejā palika pļava un futbola laukums

Un lejā stāvēja viņi, visi latvieši,
kopīgi zīmēja
milzu burtiem B R Ī V Ī B A

Viņi nezināja, ka nāksies piedalīties
Zviedrijas labklājības celšanā

Viņi zināja vienīgi to, ka dzīvi
domāja, ka vēl atgriezīsies

Bet viņos, sargājošā apvalkā,
dīglim līdzīgi dzīvoja bailes
nakts tumsā tās trina šķēpus viņu brūcēs
Dienā tās slēpās no mūsu bērņības smiekliem
Mēs bijām jaunās gaismas aizdedzēji

Mēs, vesela paaudze bēgļu bērnu,
kam bija jāklūst savu vecāku vecākiem

Četru gadu vecumā kļuva virsleitnants,
pašsacerētā lugā nāvēju krievus
Vēlāk nāvēju indiāņus
Tagad gribu nonāvēt tikai ēnas, kas apdzīvo mani

Es krievus neienīstu kā latvieši Latvijā
Un neienīstu arī viņu naidu

Man izsniedza SVEŠINIEKA PASI (Valsts
Ārzemnieku komisija)

un

TRAVEL DOCUMENT (Lietojams ceļojumos
ārpus Zviedrijas, saskaņā ar 1952. gada

Ženēvas konvenciju par bēgļiem)

Kāds deva man apzīmējumu : b e z p a v a l s t n i e k s

Apzinājos f o r m u,
kuŗā tiku liets

Tas bija tik ļoti konkrēti –
kā gaŗuma mērs, kā svara vienība

Reizēm, mājupceļā no skolas,
pēkšņi apstājos
un triecu kāju pret zemi
vai kādā peļķē:
pārliecināties,
ka tās tiešām pastāv

Vai arī jautāju
kādam zviedru draugam:
kāda ir sajūta
dzīvot paša zemē,
runāt paša valodā

Man šķīta, ja to uzzināšu,
viss mainīsies

Un es nesapratu,
kā viņš var nesaprast

Un pēkšņi man sanāca dusmas par to,
ka Zviedrija nav Latvija

Trimda:
dusmas tik bieži vēršas iekšup,
trāpa visjūtīgākajā vietā –
spraugā starp bēdām un mīlestību

Trimda:
uzgaidāmā telpa slimnīcā, dēvētā Brīvība

Es piedzimu trimdā
Vai esmu trimdā?

Eju pa Eiropas ceļu nr. 4
ar pārtikas saini katrā rokā:

vienā ir rietumu dzeja,
otrā – latviešu tautasdziesmas

Bet kādā valodā tu sapņo?

Es sapņoju tēlos

Apļi pēc akmens,
apļi Baltijas jūrā un visur

Tagad tie ir īsti,
tagad tie eksistē,
tagad tie dzīvo savu dzīvi

Tie ir daļa
no spoguļa, kuņģā redzu
pats sevi

Tur manas acis apdzīvo tie,
kas bija pirms manis

...ūdens skalojas caur acu zīlītēm,
ūdenī atspoguļojas nakšņāja zvaigznes

Visa tuvums
nekad nav tā uzmācies

(*Vectēvs*)

Viņš brida caur sniegu
stindzinošā Piektā gada ziemā
Revolūcijas liesma
dega pie apvāršņa tīra

Visu zemi aptveņošs ugunsgrēks
iekšēja versme
rītausma cara naktī

Vectēvs bija viens burts
vēstures nepabeigtajā teikumā

Viņš stāvēja sardzē pie tilta:
ar brauniņu paslēptu jakā,
viņa papiross kvēloja tumsā
kā nepieņemta sirdapziņa sprostā

Viņa domas bija putni
vēsturiskās īstenības
norobežotajā telpā

Viņa smēdē dzirksteles šķīda
kā patiesības lietus,
saskaņoties ar cara zemi,
tās dzisa

Un brīžos,
kad kaislība uzmācās
tikpat spēji kā naidis,
kad viņš savienojās ar savu sievieti,
cerība dzīvoja stipra

Revolūcija uzvarēja,
bet tikai šeit, Latvijā,
Melnas slotas
no zemes virsas aizmēza
visu sarkano, visu balto
Vectēvu aizdzina trimdā

Pēc četriem gadiem ģimene atgriezās
ar savu pirmdzimto uz savu smēdi
savā zemē

Piedzima otrais dēls,
un drīz pirmais pasaules karš
pārvēlās viņu mājām

Viņš pacēla veseri
augstu pār galvu
un trieca pret laktu

Ar milzīgu spēku viņš
izkala Patstāvību

Viņa divi dēli spēlējās pludmalē
skraidīja baltajās smiltīs,
un jūra bija mierīga pie ostas pilsētas
Liepājas, Kurzemes novadā
jaundibinātajā valstī Latvijā

Pirmo reizi
viņi nebija pakļauti cara patvaļai,

baronu alkatībai, krievu un vācu valodai
Viņa dēli varēja to, kas viņam bija liegts:
iet skolā vairāk par četriem gadiem

Kamēr viņš strādāja smēdē,
pienāca 1934. gads,
un demokrātija iznīcināta vienā naktī

Un tad sākās Otrais pasaules karš:
atkal viņš pacēla veseri augstu pār galvu
Ar milzīgu spēku to trieca
pret nokaitēto dzelzi – Nākotni. Bet izsita
tikai caurumu smagajos vakara mākoņos

Asinssārtais saulriets
iztecēja caur viņa pirkstiem
ar savām zvaigznēm, planētām un laiku

Vienu brīdi viņam šķita,
ka viņš ielaidīs iekšā visu izplatījuma aukstumu,
kas tagad tiecas iznīcināt
viņa ķermeni, viņa sapņus...

Viss attīstās apbrīnojami
likumsakarīgi: revolucionāra pirmdzimtais dēls,
dzimis izsūtījumā, beidza dzīvi
izsūtījumā. Viņu aizveda uz Sibīriju
lopu vagonā pārpildītā cilvēkiem
Viņu vienīgais noziegums bija
apmaldīšanās Visuvarenajās Ūsās

Viņa otrais dēls aizbēga zvejnieka laivā
uz Zviedriju. Augstu pār jūru
lidoja viņa liktenis februāra vētrās

Bet vectēvs palika, gaidīja Atgriešanos
Aprūpēja savu smēdi
un savu sievu

Man viņš bija nostāsti
un fotogrāfijas, ko turēju rokās
Ik pa laikam pienāca vēstules,
rokraksts arvien trīcošāks,
līdz tas izplūda kā sarkana tinte
uz smadzeņu pelēkā papīra

Atceros:
kad pienāca telegramma,
tēvs izgāja mežā,
meklēja taku,
kas vestu atpakaļ

Es paceļu iedomātu veseri
augstu pār galvu un triecu
pret iedomātu laktu

Tad nošvīkstēja spārni

Jūras vidū –
apvāršņi visapkārt
saliecas jautājuma zīmēs

Paceļas kā putni,
tagad gaiss pilns

Bet putni nokrīt uz ūdens virsmas
strauji kā pēkšņs pavasaļa lietus

Es redzu jūrā,
vienaldzīgajā jūrā,
laivu pilnu cilvēkiem
Mazu laiviņu, baiļu dzītu

Ir Otrā pasaules kara beigas

Acis, dvēseles spoguļi,
tumsā, degošas

Tad:
atutošana, zviedru kroņa segas un jaunas drēbes
Domas pie palicējiem,
domas par drīzu atgriešanos

Bet tiem, kas jau sapratuši,
visgrūtāk

Otrā pusē:
kara kuģi patrulē gar krastu,
turp un atpakaļ,
kā lūši ap laupījumu

Ģeniālais Konstruktors
ceļ Jaunu Ēku –
ķieģeļi savienoti asinīm

(*Leņingrada – Rīga*)

Kā pēdējais rindā pasniedzu savu Ārzemnieka pasi
Kontrolieris, jauns kaņavīrs, nosarcis
sauc priekšnieku. Sviedru pārle no viņa pieres
iepil manā vīzā

Muitā Džoisa Ulisu latviešu tulkojumā
aizved uz slepenām pārrunām, tad tomēr ielaiž
(Tagad viņš atkal klejo pa ielām, šoreiz
Rīgā)

Viesnīca *Astorija*: Lielajā ēdamzālē viss
tik pazīstams – elegantie
virsnieki un viņu mīļākās, pazemīgu
sulaiņu drūzma...
Un Varšavas stacijā vakarā – atkal virsnieki un
vilcienu baltā elpa divdesmitgrādu salā –
kļūst skaidrs: Pašlaik uzņem filmu
Dr. Živāgo. Bet režisora nav klāt
Viņš pabrauc gaŗām miliču pavadītā melnā
limuzīnā. Bet par ko šai filmā runa,
to nezinām. Un kameras neredzam –
mūs filmē no mugurpuses

Vilcienā mūs uzrunā kāds, kas brauc par zaķi
Viņa lūdzošās acis uzliesmo naidā, kad izrādās,
ka nesaprotam. Divi miliči viņu aizved
Nākamā stacijā redzam viņa dzīvības pilno, plīvojošo žaketi
pazūdam sniegputenī
Spraiģi sarunājamies, brīžam ar zīmēm,
ar diviem simpātiskiem Sarkanās armijas zaldātiem
Divos no rīta tie izkāpj, tā arī nesapratuši,
ka neesam zviedri, kaut nākam no Zviedrijas

...un Stokholma aizslīd,
kluss kuģis caur miglas jūru
Visi vecie draugi uz klāja, visi vicina
zaļus mutautiņus:

Mēs dodamies katrs uz savu pusi

un tiksimies, kad darbs būs padarīts

Manas domas ir karogi vētrā,
to auklas vējš nostiepis taisnas. Kaut kur
ir citas auklas,
ar kuņām tās gribētu sasieties. Kur?
Kāda sapņos?... kāda murgos?..
kāda dzejā?...

Nevaru aizmigt, caur sniegputeni un nogurumu
tuvojamies Latvijas robežai. Taisnie slaidie
bērzi, šie indoeiropiešu mīlestības simboli,
mani sveicina kailiem izstieptiem zariem,
kas pusmiegā pārvēršas rokās

Bet gribu, kas vada šīs rokas,
es nepazīstu

(*Rīga*)

Šo pilsētu manī
veido citu atmiņas
un dzejnieku vīzijas:

manu vecāku jaunības sapņi,
sakropļoti pēdējā kaņā,
ceļā no Nacionālā teātra
uz Švarca kafejnīcu

Ormanī gažām pabrauc Čaks
No tālienes viņa galva izskatās kā
ābols, kuņu grasās noplūkt
jaunkundze ar suni, lielu kā kalēja dūre,
ar kājām trīcošām kā žele

Kādā Vecrīgas ieliņā
pagātne grib patērzēt

Bet visi laikmeti runā reizē
To disharmoniskais kreščendo
izklausās kā *finale* kādā modernā
koņa darbā, kur *visi* dzied līdzī

Vienīgi tagadne klusē

(*Jūrmala*)

Apļu kustības, tavas kustības –
iekšienē, ārpusē
Arī tad, kad mēs noliedzam vai mūs noliedz
mums vistuvākais

Mana mēle ir flauta,
kas mācās senos toņus,
manas rokas ir darbarīki,
kas rok tuneli cauri laikiem

Kādu dienu varbūt būšu iemācījies
izrunāt tavu vārdu: Latvija
Bet vai uzdrīkstēšos arī teikt:
mana tauta?

Es vingrinos klusībā pie sevis, vienatnē,
jo kad reiz sacīšu to skaļi,
tam jāskan īsti

...visu dienu pie jūras,
domāju par tiem, kas noslīkuši
šajos vārdos, par ilgām, kas te izlietas,
bet gājušas prom tikpat slapjas

Mare Balticum,

Baltijas jūra, Miera jūra –
rokasgranātas, nevis medūzas,
izskalojas tavos krastos
Tu, noslēgtā mēslu tvertne,
atslēgas ieslēgtas tevī,

un tu pati ieslēgta atmiņās
par visu valdnieku dziņu redzēt savus attēlus atspīdam
tavos ūdeņos

(*Rīga: viesnīcā*)

Es noguļos gultā,
tik noguris, ka gandrīz neeksistēju,
savāktuve tam, kas bijis,
un tam, kas būs:

Mana māte gana govis
tepat pie viesnīcas gultas, no paklāja aug zāle,
no radio, ko nevar izslēgt
dārd jūra –
viļņi sēj sāli man acīs

Gadi aizskrien kā milzīgā ātrumā griezta filma:
četrdesmit sestajā es piedzimstu,
un pēc gada manas mātes vecāki mirst bada nāvē,
viņu karā cietušie augumi
savienojas ar Jaunās Republikas zemi

Un pāri trūdošajiem ķermeņiem aug nezāle brīvi

Aizmirstā kapsēta
uzplaukst mierīgos savvaļas ziedos
turpat,
kur kolchoza priekšsēža āmurs trāpa
pa miera laikā darināto galdu

...un es krītu
caur uguns tuneļiem, krītu...
Un kad pieceļos,
vairs neesmu tas pats

Kas tad es esmu?
Šķīstītis skatītājs,
nupat noskatījies izrādi Varmācības –
Vēstures – teātrī?

Vai apjukusi muša Krievijas logā uz Rietumiem?

Kas tas ir, kas izslejas no jūras,
pēc formas dūre,
pēc satura smilts –

o, tas ir tikai

stāstiņš par mums

Tur Stāstītājs reiz nogrima,
tagad kustas tikai
smilšu lūpas,
ar smilšu pilnām plaušām viņš dzīvo

savā ikdienā,
neviens neredzēts,
kādas tautas atmiņā mests
caur laiku

Viņa mīlestības dziesma
noslāpst klepus lēkmē,
tad smilšu strūklas aizsedz sauli

Smilts, kas bija akmens,
klints
Novērošanas vieta, kur,
Kā vēstī teika, kāds redzējis nākotni,
atgriezies mājās
pastāstīt savējiem

Visām tautām bijuši tādi ziņneši,
tikai daži nonāca galā

Savādi gleznojumi uz ļoti senām bērzu
tāsīm, kas atrastas ezera dibenā,
nogrīmušas pils pagrabā, 2091. gada
pavasara plūdus

*ar lāzera zīmuli šie vienkāršie zīmējumi kad papīra vairs
nebija vai tas nebija vēl izgudrots pušu grieztās rīkles stāstīja
par mīlestību nekad nepiepildītu nekad neuzdotu nekad
nepiedotu*

Pirmais gleznojums

paceļas putns no sadriskāta mākoņa
lietus lāses raud ardievas mutēm lūpām
kalsnajām rokām kas muguras pagriezušas
zūd no lietus svētkiem

apakšā pa kreisi rej sargu suņi putnam
un varbūt arī mākonim sadriskātam
kas raud raud raud kamēr vēl dzīvs
pēc nāves raudāšanas nav

bet putna acu akās tāda vientulība
kā tikai lidotspējīgā bezmērķa atklāsmē
tukšums zem spārniem caurspīdīgs
tukšuma vientulīgā zilā acs

Otrais gleznojums

kāds salmus kuļ tepat pie ezera netālu
bet krējums saskābst pagrabos johaidī

citi smeļ pilnu krūti johaidī
bet pagrabi aizauguši bet smiekli izskanējuši
bet mušas nomušītas bet ļaudis aizslaucīti
tīrībai taču tīrībai jābūt johaidī

ozolu saknes skābs krējums šņabis pagrabs tāds vēl ir
ļaudis svin svētkus citā gleznā svin nažus
trin mīklas min atbildes jau zin tikai
jautātāju nav nav nu nav un nav un nav un nav

govis laidarā lecīgi pienu šļaksta uz ragiem
mākoni baksta ar pienu gaisā raksta:
TE GUĻ BRĀĻI KAŅAVĪRI TE MĀSIŅAS
RAKSTĪTĀJAS
bet viņu māvienos atskan sen nedzirdētas krāsas

Trešais gleznojums

pie ugunskura vakarā pūš stabulē gans
kad saules vairs debesīs nav
pūš sauli stabulē gans un ugunskurs silda
viņa sārto seju un spīd tā tumsā
kā lāpa kā trauksme kā spuldze

un spēlē viņš stabuli rauj vaļā bez mikroфона
bez skaļruņiem bez telefona zvaniem
bet nedzird šie ļaudis vairs to
dzird tikai bijušie dzird tikai nākamie dzird
tikai laikmeta plaisas

spēlē viņš džezu spēlē viņš rumbu no krūmiem
lien laukā kritušo rumpji viņš spēlē tie dejo
laikmetiem pāri jau nākotnes pļavās un ganiņš
tiem priekšā pār klintīm un vecajiem pilsētu mūriem

pār šķindošiem traukiem jo trakāk tie dejo
jo tālāk tie klejo no laikmetiem skaņas
un spēlmaņus zvejo nāk pakaļ tiem kājas
kas atrastas mājās kas sašautas pārlauztas
vienkārši novilkta kopā ar kurpēm un zeķēm

atstātas mājās pa jokam un to kam tas netīk
mēs atdodam kokam tā rīkli mēs atdodam virvei
un kokam tas notiek pa jokam

Ceturtais gleznojums

uz kailām debesīm bez zemes zem kājām
bez mežiem bez saules bez
lietus tāpat te uz vietas stāv puisēlis
nocirstu galvu stāv puisēlis galvu zem rokas
diez kā viņam sokas ar galvu zem rokas jo
domas tam droši ir smagas tā stāvot ar
galvu zem rokas

Piektais gleznojums

pilsētas vidū aug beka liela un trekna
torņus tā pāraug un dzīvokļu namus
visaugstākos ideju slāņus un līdzī
ņem sapņus un māņus tā aug ir tā liela
bet lejā uz ielas tai sēta ir apkārt
visapkārt tai sēta un pilsētas sejā tā sēž
tā kā rēta neviens netiek iekšā ne
ceļinieks tālais ne viņšētu jancis
tā augšot vēl tālāk tā gatava nav vēl
bet ēnu pār pilsētu met tā un met tā
ši beka retā ar galotni vējā
ar ēnu ielās un namu istabās iekšā
un pagrabos iekšā un baznīcu mierā

Sestais gleznojums

pie durvīm snauž pūķis viņa bruņās kāpelē maziņš
rūķis nepamanīts viegls kā pūka lēkā pa bruņām
muti brūķē ko citu lai dara milzīgus draudus
pūķim ausī stūķē ko citu viņš var bet pūķis
to paņem un nokrata nost taisās tam kost
bet rūķis projām lamādamies jo tālāk jo skaļāk
kas klausās tik pūķis jo tālāk rūķis
citi nedzird tik rūķi dzird pūķis

Septītais gleznojums

tup savā tīklā zirneklis mušas viņš
zvejo un to vēl kas gaisā dejo

bez zemes zem kājām bez mitas bez stājas
ar plaušām vājām ap tīklu zin
ko zirneklis tīko zin ko zirneklis rīko lai
tīklā tam būtu ko parādīt zirnekļu dievam
kas valda pār visiem zirnekļu tīkliem un visas
mušas ir iekšā tās vienas vēl nav un visas
mušas tā domā ko tur vairs ko nu tur vairs
tā viena tik ne tā lido ap tīklu
tik lēnāk un lēnāk bet tīkls sāk plaisāt
krīt abi reizē kurš nokritīs pirmais

Kritiens

*Bērns mācās staigāt un krīt. Zvaigznes krīt.
Smiltis kapā krīt.
Un visa Zeme kaut kur Visumā krīt.*

IMANTS ZIEDONIS

*Es krītu. Caur pelēku māšu klēpjiem.
Jo valoda man mācījusi, ka tas ir kritiens.*

*JĒRANS TĪNSTREMS
(Goran Tunstrom)**

(Es uzmodos)

Es uzmodos no tā, ka kritu
Atvēru acis: sienas sabruka, logi kusa
atpakaļ smilšu graudos. Bet es
kritu gažām izmirušiem dinozauriem, neandertāliešiem,
trakonamiem, sabiedriskiem pienākumiem,
amerikānietēm ar augumiem kā kokakolas pudeles

Tās sauca:

Welcome back some other fall!

Bet man bija uznākusi krītamā kaite,
tā es domāju,
bet nolēmu nepadoties

Kritienā piecēlos
un sāku kāpt pa sarecējušu asiņu
antiseptisku sviedru, kinoekrānu asaru
kāpnēm

* nav visu zviedru valodas rakstu zīmju

Augšup, pret jauniem pavasaļiem,
strauji, gaŗām lupatu lellēm, lipīgām nestuvēm,
murminoŗiem, ceļos krituŗiem mūkiem, apvainojuma
vārdiem

Klusums uzsūca visu, kas kliedzis,
viss, kas klusējis, pazibēja un pazuda
kā doma, kas uzplaiksnī, bet nekur neizlaiŗ saknes

Un es noslīku kādā neiznīcināmā karstumā;
varbūt tā bija uguns

(*Slīkŗana*)

Un es noslīku kādā neiznīcināmā karstumā;
varbūt tā bija uguns
Liesmas glāstīja manu kailo ādu
Manas saulesbrilles no skūpstiem izkusa
Is he drunk? jautāja
amerikāņu kokakolas pudele, veidota kā meitene
No, he is nūisleics! atbildēja balss
skanīgā latgaļu izloksnē

Es turpināju lauzties ar liesmām. Neticami
ātri tās vairojās,
bet karstums bija tas pats

Un pēkŗņi sapratu,
ka lauŗos pats ar sevi
Un pēkŗņi viss notikuŗais ŗķita tik vienkārŗs,
bet tikpat neizskaidrojams kā vienmēr

Un tas nebiju pats, ar ko lauŗos,
tas bija ledus, ŗķautnēm asām kā klintīm
Un slēptiem neaptveramiem dziļumiem

(*Spoguļattēls*)

Un slēptiem neaptveramiem dziļumiem,
bet virsma bija spoŗa un tvirta
Pēc barības nirstošās kaijas
(kaut ko taŗu viņas saskatīja)
saŗķīda lupatās straujā sadursmē
Vai arī spoguļattēli
tās pievilka ar tik lielu spēku,

ka bija jāmirst

Leģenda stāsta, ka virsma sedzot
nevienu neredzētus dziļumus. Dažiem
gan esot pazibējis kas neizsakāmi skaists
Bet varbūt uz mirkli
tie ieskatījās savos spoguļattēlos

Bet varbūt nav nekā cita

(*Tikšanās*)

Bet varbūt nav nekā cita
kā vieta,
kur ieraugām viens otru
Brīžam redzīgi, brīžam akli
pieskaņamies viens otra prombūtnei
Pēc gadu, nē,
gadsimtu verdzības, ķeizaru barošanas,
gleznām un mūzikas
baznīcās, kuņu ērģeļu stabules
dimd un čukst kā to kauli,
kuņu rokas reiz cēla šos namus

Un ieraugām
viens otra sejas neona gaismā
Mums tiekoties ieskanas tāda mūzika,
ba baznīcās un katedrālēs svētie
nokrīt no sienām,
dodot mums vietu

Tikai tu un es
uz zemeslodes, Visumā
un citos vēl tālākos kaktos un pažobelēs

Un tā ir vienīgā vieta,
kur tikties. Un mēs
vienīgie iespējamie klāt esošie

(*Tie, kas piedalās*)

Un mēs
vienīgie iespējamie klāt esošie
Bet mūsu kritušie
apsēroti un aplaistīti,

kas pavasaŗos zied, bet ziemās klusē

Viņi ir ierēķināti

Un tie, kas izdila tur,
20. gadsimta uzgaidāmajā telpā bez sienām, bez jumta,
caurvējā,
gaidīdami putnus, kas neieradās

Viņi ir ierēķināti

Un tie, kas uz ielām nelegāli mainīja naudu,
kuŗus gaišā dienas laikā noslepkavoja
vai tie ar policijas ziņu
vienkārši pazuda naktī

Viņi ir ierēķināti

Un arī nesen mirušie,
kas vēl tic un daudz sagaida no dzīves –
tāpat kā vēl nedzimušie,
spraucoties caur dzīvības vārtiem

Viņi rēķinās ar mums

(*Tie, kas rēķinās ar mums*)

Viņi rēķinās ar mums,

saka mans draugs,
maiga kā vasaras rīts, gudra kā tautasdziesma

Gadsimtiem ilgi viņa bijusi apkopēja šeit,
šīnī hoteli,
pazemīga un slikti atalgota

Viņas gaŗo gaišo matu
gali no slaucīšanas nodiluši
Slota pazudusi jau sen,
kādā no daudzajiem kaŗiem

Augstie viesi pamanīja
viņas skaistumu,
ņēma, ko vēlējās,
turpat uz foajē grīdas,

kur starptautiskās delegācijas mainījās
tikpat bieži
kā knišļu mākoņi vasarās
Un no šiem kungiem dabūtie bērni
dzīvoja turpat hotelī

Varbūt tas nemaz nebija hotelis,
varbūt tā bija vienkārša būda
ar mazliet auglīgas zemes un dažiem kokiem pie rāma ezera

Varbūt
tas bija tikai bumerangs,
atpakaļceļā pie augstprātīga sviedēja
tikko pagrieztās muguras

Ir Jāņi. Šo īso laiku katru gadu
Mans draugs zied un zaļo kā nekad
Viņi rēķinās ar mums, mani bērni, viņa saka
Lai kur mēs arī būtu, būs vienmēr viņi

Bet naktī mežā es iestīgu purvā

(*Mēle mutē*)

Bet naktī mežā es iestīgu purvā

Tumsā zaudēju redzi
zem egles, kādā svešā klēpī
sveša mute man izplēsa mēli
Purvā grimdams
vairs nespēju precizēt savas bēdas. Mans klieziens
aizbaidīja tumsredzīgos stīgu cirtējus

Grimu caur pamestām pilsētām
pārogļotām celtnēm un cilvēkiem...

Kad uzmodos, mana mēle bija
ass smilšpapīrs, it kā par lielu,
kā kad būtu izņemta mana
un ielikta cita, manai mutei par lielu,
ar gribu un atmiņām no tās mutes
(vai mutēm, kā lai to zinu),
kur tā agrāk dienējusi

Vien mirkli mums, cilvēkiem, lemts staigāt

*šeitan virs zemes. Bet mūsu mēles, tās
iraid mūžīgās. Āmen.*

(Jautājums)

Āmen.

Vai tas ir sākums vai beigas,
pabeigti meli vai iesākta patiesība,
pusizteikti saudzīgi meli
vai iedomāta puspatiesība,
šķindoņa kolektē vai gaviles dvēselē,
vēl viena darbdiena
vai vēdergraizes no pārmērības,
domas pie *tiem, kam iet grūti*,
vai *es nu gan negribētu būt viņu ādā?*
Vai tikai atbalss no trokšņa,
kad izliekam kārtis uz galda?

(Spēļu elle)

Vai tikai atbalss no trokšņa,
kad izliekam kārtis uz galda?
Tad salecās ķirmji vecajos bērzu celmos
Bet putni attālos kokos dzird vienīgi atbalsi

Tie paceļas piesardzīgi,
ik vēziens pāreja no stāvokļa stāvoklī
Bet varbūt tā tikai
dienas tapšana par nakti

Putni, kas reiz dzīvoja
ap Spēļu elli,
turp nelido vairs,
kopš viņu graudu bodīte slēgta

Bet palicēji (starp tiem dažī kurmji)
turpina spēlēt
par spīti visiem profesionālajiem blēžiem, kas ložņā
ap celmiem, noklausās taktikas plānus
un iezīmē kārtis

Atbalss mani reiz aizvīla turp
Ieradies redzēju ainu,
ko paveŗ vien iekšupvērsts skatiens

(*Redzīgums*)

Ieradies redzēju ainu,
ko paveŗ vien iekŗupvŗrst skatiens

Groteskas aizliegtās zonas,
eskeipismus

Es aizbraucu uz Nezināmo,
platām acīm raugos visapkārt:

*Bet tas jau mans spoguļattēls
Tas taču esmu es*

(*Es*)

*Tas taču esmu es. Gadi aizzib
gar spoguļi, bet es stāvu, pie
podesta pienaglots. Matī un bārda
maina gaŗumu un formu
strauji kā uz ātrzīmētāja papīra
kādā tivoli*

Aptaustu vēso spoŗo virsmu, manu
atbalsta punktu esamībā

Atskārstu:
neesmu pienaglots,
tikai kurpes iegrīma mālos,
kad uzstādīja un tūlīt atkal nojauca
pieminekli kādam neaizmirstamam pašieceltam
cilvēces labdarim

Es izkāpu no korpēm
Tur tās redz joprojām
kā smalki izstrādātā,
bet mulsinošā Magrita gleznā

Es nokāpu no postamenta, un tur tu gulēji,
mans draugs,
kaila, izstiepusies visā gaŗumā
sūnu un lapu gultā

Es nogūlos tev blakus,
ietinos sapnī

un kamēr sapņoju, mēs cēlāmos arvien augstāk

(*Pacelšanās*)

Un kamēr sapņoju, mēs cēlāmos arvien augstāk

Elpot bija viegli,
tavs smaids un tavs grūtums
skaidri iezīmējās pret mēnesi
Gribēju tevi vēlreiz noskūpstīt,
bet nevarēju aizsniegt. Lai kā arī skrēju,
tu vienmēr biji citur
Es zaudēju līdzsvaru

Es uzmodos no tā, ka kritu

Vāgners bēg no Rīgas

1

Es, Richards Vāgners, vēlākais operu ķeizars,
redzēdams laikmetiem cauri,
sēžu te Skapītī Rīgas viesnīcā,
viens pats savā nodabā
ar alus kausu situ ritmu pa koka galdu,
zem kuŗa vēl neizgudrotie mikrofoni, telegrāfiski
klabēdami, vēstī par gaidāmām pārmaiņām

Es, Richards Vāgners, vēlākais galvaskauss,
pie kausa alus
apzinos savu vēsturisko nozīmi,
jo viss, kas bijis, un viss, kas būs,
šai mirklī caur mani strāvo
Es esmu kanalizācijas sistēma,
viss netīrais, kas strāvo, mutuļo caur mani,
transformējas manā mūzikā
Jo netīrākas iekšas, jo varenāka
to ārējā manifestācija;
kā es apskaužu vientuļo altvijoles stīgu,
kas cilvēkus spēj aizkustināt vairāk
par visām manām mūziķu armijām

Es, Richards Vāgners, visnožēlojamākais radījums
virs zemes,
jo man ir dotas spējas zināt, kas būs

Jau pirmā skāvienu kaislē,
pirmajā kailo ķermeņu nakts dejā,
es redzu vientuļus cilvēkus noliektām galvām
Un jaunā drauga pirmajā rokas spiedienā
es jau redzu, kā viņš pie prokurora
dod liecību par mani

Visu to es zinu,
bet mana mūzika nespēj būt maģiska formula,
kas šos ļaunumus virs zemes prastu novērst,
tā spēj tikai transformēt
par varenu kļiedzienu
skaistuma bezjēdzību
Es nolādu Radītāju, kas tieši man devis
šīs spējas

2
Ne jau tādēļ bēgu,
ka mani vajā,
ne jau no vilku vālēm,
kas manas domas tīko saliekt,
lai es
to vēstījumu izplatītu. Nē
Es. Richards Vāgners, mūžīgais zīdāinis
pie mātes Mūzikas krūts,
bēgu tādēļ,
ka mani pārņem bailes ne no šīspasaules,
it kā mūsu radītājs būtu
manā sirdī pārāk dziļi ielūkojies
un tur atradis kaut ko tik briesmīgu...
Ja viņš mani saprastu,
viņš zinātu, ka tie ir laikmeti
kas mani caurstrāvo
Tas taču ir tas izskaidrojums,
kā cilvēks var būt
reizē tik zinīgs un tik glēvs
Te Skapītī tupu, sūcu alu,
vācietis pēc dabas,
citā laikmetā es būtu tikpat liels dzejnieks
kā Ojārs Vācietis,
jo, vismaz pēc trešā kausa alus,
zinu, ka pašos pamatos mana sirds vēl
tikpat tīra
kā toreiz cilvēces bērnībā, to es

skaidroju šiem jaunajiem dzejniekiem,
kas pie savām šņabja glāzēm pielipuši
Un ārpusē Rīga liesmās sārtojas

3

Naktī, kad galvaskausi pret
trotuāru skan (tas esot nākotnes instruments),
vietā, kur cels Brāļu kapus,
divi piedzēruši zaldāti guļ
Es, Richards Vāgners, nolādēts zižļu vicinātājs,
polšu kabatā,
nosvīdu uz ostas pusi, uzkāpu uz kuģa,
domāju par kādu holandieci,
un mēs pacēlāmies arvien augstāk
kā lifts debesskrāpī
Apakšā viss liesmās, un es kliežu tā,
Lai skanētu caur laikmetiem un ērām:
Mārtiņ, Rīga deg!

Reālisms Rīgā

Vecajā viesnīcā, kas senāk dēvēta
tās “visi ceļi ved uz...” vārdā,
tās pusjaunā bārā
kur pulcējas jaunie dzejnieki
un i n t e r e s e n t i,
turpat, pie pudelēm apklāta galda
kāds priekšzīmīgi enerģisks jauneklis
man jautā:
- Vai jums tur ārzemēs
latvietība nav tikai tāds hobijs?
Es saku:
- Es rakstu dzeju latviešu valodā, lasu grāmatas,
runājos ar sievu un bērniem latviešu valodā,
un ja satieku kādu latvieti uz ielas Losandželosā,
Vladivostokā, Stokholmā vai Rīgā, runāju ar viņu latviski,
Bet ar l a t v i e t ī b u tiešām nenodarbojos –
un hobijs, mans vienīgais hobijs ir Dzīve,
tādā nozīmē, ka nodarbojos ar to turpat vai katru dienu,
kaut neviens man par to nemaksā – saki, vecīt,
vai tavas nierēs, plaušās, kuņģis, pēdas
nav tikai tāds
hobijs?

Un šīs sarunas laikā
Rīga kļuva vēl mazliet sirmāka, koki
mazliet slapjāki (bija
reti lietaina vasara)

Latviskā virtuve

suns	ienāca virtuvē	zagt
kaķis	ienāca virtuvē	skrāpēt
bite	ienāca virtuvē	dūkt
bēbis	ienāca virtuvē	sūkt
futbolists	ienāca virtuvē	spert
tuksnesis	ienāca virtuvē	dzert
politiķis	ienāca virtuvē	mazgāt veļu
administrators	ienāca virtuvē	pārkārtot
audzinātāja	ienāca virtuvē	uzspiest gribu
lauzējs	ienāca virtuvē	pārlauzt ribu
baznīca	ienāca virtuvē	ticēt
mācītājs	ienāca virtuvē	dvēseles zvejot
trimda	ienāca virtuvē	asimilēties
komunisms	ienāca virtuvē	ēst
egoisms	ienāca virtuvē	rīt
ezis	ienāca virtuvē	adīt
bērns	ienāca virtuvē	ēdīt
dieviņš	ienāca virtuvē	radīt
šņore	ienāca virtuvē	piesieties
milicis	ienāca virtuvē	pārbaudīt mezglu
traukplēsis	ienāca virtuvē	cīnīties
cinīķis	ienāca virtuvē	brīnīties
podis	ienāca virtuvē	izgāzties
govs	ienāca virtuvē	dot pienu
latvija	ienāca virtuvē	dot zemi
rasa	ienāca virtuvē	mirdzēt
saule	ienāca virtuvē	spīdēt
zelts	ienāca virtuvē	smirdēt
zāģis	ienāca virtuvē	skaid-roties
dūre	ienāca virtuvē	vicināt
fanātiķis	ienāca virtuvē	spridzināt
mikrofons	ienāca virtuvē	noklausīties
sega	ienāca virtuvē	nosegt
cenzūra	ienāca virtuvē	svītrot
cezūra	ienāca virtuvē	atvilkt elpu
laulība	ienāca virtuvē	izšķirties
dinozaurs	ienāca virtuvē	izmirt

balons ienāca virtuvē uzpūsties
mīlestība ienāca virtuvē dot augļus
auglis ienāca virtuvē krist
nūja ienāca virtuvē sist
bullis ienāca virtuvē
skaudība ienāca virtuvē zāgēt
aizspriedumi ienāca virtuvē nosodīt
brāļu tautas ienāca virtuvē klupt kaklā
kāļi ienāca virtuvē kalpot
kalps ienāca virtuvē sacelties
pasaule ienāca virtuvē pasauļoties

Pašcenzūra

n

Pas d'Espagne

*There's a hole in the bucket,
dear Liza*

Ūdens pil uz kukaini,
Daugava krāc,
Kukainis kož kumeļu,
Daugava krāc,
Kumeļš lec ūdenī,
Daugava krāc,
Vējš pūš vārdus,
Daugava krāc

*Izsmel Daugavu,
lai varam gulēt!*

*Nevaru,
spainī caurums*

Oda PAGRABAM

O Pagrab, o Pagrab,
es pieskaros Taviem mūriem veciem
kā uzticīga drauga pleciem
Un domās kā vīnā skābā un lētā
es grimstu,
par jaunu es dzimstu
un to dienu saulē sildos,
un to dienu atmiņām pildos,
kad Tevi, o Pagrab, krāsoja
latviešu otas
un krāsa un latviešu valoda lipa
pie Tavām daudz pieredzējušām sienām

O Pagrab,
par Tevi rūpējušies tik daudzi labi ļaudis,
kamēr uzskaitīšu viņus, visi jau snaudīs

O Pagrab, tik bieži pieminēts un dzīvs esi bijis,
ka mans no Frisko draugs
domāja tevi cilvēku esam

O Pagrab, es redzu Tevi manu jaunību nesam
viegli kā afrikāniete krūzi uz galvas
Tu
redzēji mani pie sveču liesmām un tautas dziesmām
saņemam skūpstus
no meičām, kas daiļas kā kristāla vāzes,
kā neskartas sarkanvīna glāzes

O Pagrab,
Tava ateja primitīva
un smaka dažkārt tik traka,
ka daudzi smalki ļaudis
no Tevis muka prom,
saukdami:
Es neciešu šādu aruom!

O Pagrab,
ir bijušas reizes, kad, drūmuma nomākts,
ar sāpēm sirdī, lielākām par ziloņa gūžām,
gatavs mesties melnajos ūdeņos pie Slūžām,
iegriezies pie Tevis,
atmetu domas par galu
un dzēru, dzēru līdz rītam vīnu un alu,
tad, nezin kā, tiku mājās,

pie vakara modos ar zābakiem kājās

O Pagrab,
te dziedāts, dejots, lasīta dzeja,
pat iedzerta tēja
te pārrunas bijušas asas
kā miesnieku naži
vai maigas kā glāsti, kā vecmāmu stāsti

O Pagrab,
daži te runājuši tik gaīri un dumji,
ka Tev kļuva skumji,
un nosarka ikviena tava siena
Te ienīsts, te žēlots,
bet ļoti maz apzināti melots

O, o Pagrab,
dažs te nācis, palicis un Tevi piekrācis
tā, ka vēders Tev sāpējis
kā zēnam, kas pieštopējis māgu
ar našķi ne-lāgu
Dažus no tiem dažreiz apbūri tā,
ka aizmirsām, ka mums citas mājas,
aizmirsām dvēseļu rievās, aizmirsām sievas

O Pagrab,
tavs telefona numurs 217069
Daudzi zvanīja, zvanīja Tev viņi,
kā draugi, tā sveši
uz Osterlangatan* seši
Bet Zviedrijas karalis, kaut kaimiņš,
nekad nav licies zinis,
nekad Tavu grīdu nav minis

O Pagrab,
pie Tevis es, Pāvils, Jānis
uz veca radio ar apaļām rorēm
sīcošām kā zobārsta borēm
spēlējām Bīteļu dziesmas,
bet Tavi kaimiņi domāja,
ka sludinām briesmas

O Pagrab,
Te izvadīti vecie gadi,
iegūti draugi, atrasti radi

* nav visu nepieciešamo zviedru valodas rakstu zīmju – Red.

Ar Ervīnu Grīnu te dzēru Retsīnu
un Divdūjiņas gaisā cēlās,
un krēsli no kājām vėlās

O Pagrab, mēs, kuŗiem Latvijas nebija,
kad dzīvē jutāmies
kā jūrā uz vientuļa plostā
Tu bijī mums osta

Pagrab,
ar Tevi sākās mana jaunība
un mira –
nelāgs liktenis mūs šķīra

Duŗ manī kā žilete, kā nazis, kā šķēres,
O Pagrab, šīs Tavas bēres

O Pagrab,
aizgāja Elviss, aizgāja Lenons,
tagad iesi i Tu

O Pagrab, lai kādas
šīs laikmets sola mums briesmas,
Tu mūsos degsi kā liesma
kas silda,
kas ceļu rāda
caur zudušu dienu tumsu
No smiltīm Tu esi nācis
Par smiltīm Tev jātop

Un es, kad miris un nokļuvis aizsaulē būšu
tad aiziešu
uz ķinīti,
noskatīšos visu šo laiku filmā
patiesā
Kā Tu, O Pagrab

Asfalts (a la maniere de* A.Čaks)

Tevi
lieto, lai nosegtu
nelīdzenumus un bedres
ceļos, pa kuŗiem mēs traucam

* nav visu nepieciešamo franču valodas rakstu zīmju – Red.

Asfalt,
tu
labklājības melnais tepiķi
uz pilsētu ielām un skvēriem,
tu,
smaržīgā inertā masa,
ko zeme nav spējīga uzsūkt

Kā žalūzijas,
aiz kuŗām kaislība karsti zied,
tu noklāj logu uz senlaiku
mīklām

Asfalt,
atceros, kā tu,
ar kūpošu dvašu vasaras svelmē,
vēlies pār
bedrēm un noslēpumiem manas bērnības ceļos,
un strādnieki,
lieli kā pasaku milži,
tevi izlīdzināja,
līdz kļuvi tu plāns un gluds
kā grāmatas
apvāks

Ai, asfalt,
manas pēdas tevi glāsta kā mīlestībā
tā skumjās,
jo
savā verdošā drudzī un stingušā vēsmē
tu līdzinies cilvēka dvēselei

Čaks spēļlaukumā Stokholmas nomalē

Rudens.
Salst.
Kokiem lapas kalst.

Spēļlaukumā,
noslēpumainā kā indiāņa plauksta,
gadalaikā, kad pat dvēsele kļūst mitra un auksta,
es
biju izgājis ar bērniem, vēroju lapas krītam,
domāju par priekiem pērnem.

Bet zēni mani
smilškastē kā traukā
piedzīvoja vēl nepārspētas dēkas,
kad es, ar kustību strauju kā kovboju filmās,
no kabatas kā pistoli izvilku Čaka dzeju.

Prusaku ansambli un Saldējumu lasīju tiem priekšā
Tad teica vecākais, Egils, kam pašam ir iekšā,
balsī saldā kā bonbongas un šļāgeri televīzijā:
- Tas, pārvērtīsies par eļļainu virvi, kuŗu
cirtīs pušu, tas bij tāds nepatīkams. Bet par
saldējumu, tas bija brīnišķīgs!
Pasaki Čakam, lai viņš uzraksta par raķeti!

- Nevaru, jo Čaks ir miris. – Miris?- Jā,
bet viņa dzeja dzīvo.
Veļa uz striķiem plīvo
šurpu turpu kā dvēseles pakļautas laikmetu maiņām.

Rudens.
Kokiem lapas kalst.
Salst.

Izlidojot

Un lejā paliek tie,
vienīgie,
kam esi vajadzīgs
šajā pasaulē

Mirkļis pirms pacelšanās:
un ikdiena sāk spīdēt
Vēl viena dimensija,
tavas prombūtnes, ierodas
Tu vēro savus tuviniekus
ar prombūtnes acīm

Visi noslēpumi tikpat noslēpumaini,
visas durvis tādas pašas,
tu iepriekš nezini,
vai tu iekšā tiksī
ar galvas mājieni vai kniksi

Un tu atceries,

kā tavs tēvs tev priekšā
lasa Kriksi,
un tos brīžus,
kad pasaule tūlīt tūlīt
kļūst saprotama

Tagad tu dzīvo
to brīžu prombūtnē

Bet lejā taču kāds vicināja,
kāds, kam tu lasi priekšā Kriksi,
kam tāda sajūta,
ka pasaule tūlīt tūlīt

kļūs saprotama

Mičigena

1

Mičigenas tveicē nekustas gaiss
Mitrums pa ķermeni rāpo, bet nekustas gaiss

Pēkšņi iekaucas negaisa trauksme
Māte, dzimusi kādā Otrā pasaules kara bēgļu nometnē,
zibens ātrumā notriec bērnus pagrabā
Pērkons dārd, lietus un vējš liec kokus
gar zemi

Televīzija pārraida prezidenta preses konferenci
Iespeļ zibens,
Attēls pārvēršas graudu ņudzeklī

2

Caur graudu deju redzu Zviedrijas
panorāmu
Nilss Holgersons uz lidmašīnas muguras pār Melāra ieleju
Redzu šķembas no sevis planējam
pār Stokholmu, citai citu neatrodot

3

Mitrajā tveicē īstenība tevi pa īstam
sagrābj
Tu esi, kur esi, bez žēlastības

Šeit daba ir jutklisks chaoss –
Mičigena peld tveicē kā kuģis bez mērķa
Bezmērķība padara kuģi īstu

Vakars elpo rāmi

Vakars elpo rāmi
caur bijību un naidu

Izbalējuši palagi izkārti
uz ticības caurspīdīgās virves

Es pacietīgi gaidu nezinko
kamēr saule rietumos rutinēti riet

Vēl nenokritušā sniegā čirkst
uzdrīkstēšanās caurās zoles

Bet neuzceltā hoteļa istabas jau aizrunātas

Vējš slīd caur pilsētu
kā Kadiljaks nodzēstiem luktuļiem

Kā žonglieris koka nūju
es balansēju savu mīlestību
uz kreisās rokas rādītājpirksta

Man bail tā klusuma
kad tā kritīs un pazudīs
vēl nenokritušā sniega
laika nosacītajās skavās

Whitesuntide Blues

Mēs sēdējām tur, uz kāpnēm:
žīdi, intelektuāļi un čigāni
No skaļruņa bauroja metāliskas balsis
Nāca diena pakaļ dienai un aizgāja

Svaigi krāsotais vārdiņš Naidis tecēja lēni
no mūriem. Emigrantiem domātā radio pārraidē
kāds atzina savu vainu. Pauzes starp viņa vārdiem
bija griezīgas kā klusums telefona vadās pār jūru,

kad nav vairs ko teikt.

Kāds cits tā ilgojās tuvuma,
ka iemīlējās attāluma ēnā (kas
laizīja mūsu sejas ar suniski kalkulētu piemīlīgumu)

Robežas nebija redzamas:
katrs mēs tās nēsājām dziļi paslēptas sevī

Gudrojām par uzdevumiem (šai dzīves skolā),
prātojām par bailēm,
vērojām kā filmā,
kā cilvēks lēnām pārvēršas par lupatu,
it kā kādā Dalī gleznā:
lupata ar acīm; ausīm; mēli, kas reiz uzvilka
nevar beigt tarkšķēt
un roka, kas raksta, raksta, raksta...
Un visapkārt tuksnesis, un pie apvāršņa –
Zilie kalni

Divi gaŗāmgājēji, pielipuši pie kāda plakāta,
mūs uztvēra kā tintes zivi
ar vienu pašu galvu, ar vienu pašu domu,
kas lika tai izpūst zilu miglu
un vējam to izplatīt –
pār baltajām vizbulītēm nogāzē,
pār sarkanajām rozēm kapu kalnā

Dažas mutes runāja un dziedāja
to, kas kādreiz bijis. Kāds modernists
no dziesmām vija kaut ko,
kaut ko, kas atgādināja labāku nākotni

Es visu šo lietu mīlēju un ienīdu,
vēroju kā caur tālskati, mēģināju ieraudzīt
notikumu patiesos rakstus,
līdz kāds skautu vadītājs iečukstēja man ausī,
ka esmu baigi maldījies...

Un visapkārt jūra,
vienmuļi zila,
ar savām zivīm,
ar savām nārām
(laikam tāpēc daži
bija paņēmuši līdz makšķeres)

Bet ne jūra, ne zivis, ne nāras
nesaprata

Un mēs sēdējām
uz tīrām un mierīgām kāpnēm, kas neved nekur:
žīdi, intelektuāļi un čigāni

Prelūdijas augustā

1
Vasara vairs tikai
durvis bez roktuŗa
Ilgi tajās noraugos

2
Rudens nāk: sarūsējis
automobilis pār zaļo pļavu
Bet šoferā acenes
jau aizsalušas

3
Saules leņķis pret zemi
arvien šaurāks
Bet bērna pirmajā ābecē
snauž rītdienas ortogrāfija

4
Mēs esam piesieti savam liktenim
kā rudens pie vasaras
kā ūdens pie slāpes

5
Rudens iecērtas vasarā
kā skepse entūziasmā
kā ikdienu mīlestībā
kā pasaule bērna acīs

6
Es augu un sarūku
nožēloju visu nenožēloju nekā
Bet cerību lapas, atrautas no koka,
atkal par zemi taps

7

Vasaras katedrāles pret debesīm slienās
neredzamas
kā dziesma
mirkli pirms tā atstāj lūpas

No dienasgrāmatas rudenī

*

Dienu fragmenti
gaŗām slīd
Iekŗējā auss tos uztver
kā traucējoŗu ŗalkoŗu
Varbūt visa dzīve
ir traucējoŗa ŗalkoŗa

Par maz no sacītā
vērts uzklausīt
Par daudz no klusuma
ir apslāpēta patiesība

*

Es zinu: ir ļaudis
kas dzīvo no tenkām un meliem
tādi ir visās tautās

Kā rudens lapas tie kritīs bet ne tik skaisti
to kriŗana būs neglīta noŗēlojama
tie kritīs kad patiesība tiem uzsmaidīs

Bet savus melus tie rakstīs atkal un atkal
uz mūŗības melnās tāfeles

*

Nestrīdies ar likteni
Tu esi pārāks par viņu
Liktenis turpina savu nosprausto ceļu
Tu
vari mainīties uz augŗu

Ziemas dienas

Sasaluŗas dienas, sāpoŗi cimdi
no ledus

Potenciāli nāvējoši ieroči
no jumta pēkšņajām pauzēm, pretgaismā
klišējiski mirdzēdami

Redzi aptumšo saules fotozibšņi,
iespaidi salasās atmiņas negatīvu kolekcijā
kā vīziju montāža
visums nav atsevišķo daļu
kopsumma, mazu patiesību izlase
rada lielus melus
Parkā kā parasti:

nesekmīgo miera mēģinājumu kašķīgie,
agresīvie simboli,
alkatīgi kladzinādami, naivu pilsoņu baroti...

Un siltums, iekšējais, neierodas
Nenogurdināmie
kumpeļi Bailes un Neziņa tevi pārrauga
i kad tu žūpo, i kad tu sapņo
Pa-

miers bez miera,
mīlestība bez klātbūtnes,
bagāts avots,
bet nekāda upe uz jūru

Ziemas kaŗš turpinās

Ženēvas ezers (1926)

Ženēvas ezerā saindēts ūdens
Nelicies pāri
Tavs spoguļattēls ūdeni dzers

Un tavas asinis indi apturēt nevarēs
Un tava degviela dedzinās greizi
Un Val-Mon pie ezera
Nezinās par ko te ir runa

Nelicies pāri pilsētas spogulī inde mājo
Tā iekāros tevi tā iekaros tevi
Un dziesmu saprast tā negribēs
Un dzīvi saprast tā nevarēs

Bet jaunais gads nāk kā vēl nerakstīta elēģija
Bet jaunais gads kā Orfejs ar strādnieka ķiveri galvā
Bez kokles: spuldzi pierē
Un dziesmas vietā pneumātisku urbi

Rok tuneli no elles uz debesīm

In Memoriam Elvis Presley

No ielas ieklīda suns
Balts suns ar melnu mēli
Un sāka riet

Gurnus kūlādams ģitāru ķepās
Viņš roka mūzikai rēcot ritmiski rēja
Un kuces klausoties kauca

Kādu vakaru viņš tik ilgi raudzījās zvaigznēs
Līdz pats kļuva par vienu no tām

Viņa vairs nav

Bet
Viņa rējieni un ritmiskie smilksti roka mūzikai rēcot
Skanēs mūsos vienmēr
Kā bezgalīgs *Jailhouse Rock*
Īstenībā nozīmējot *I Want To Be Free*

Ervīnam

Es rakstu uz apvāršņa zilās līnijas,
vai tās divdūjiņas gaisā skrēja,
vai manas domas –

Tu esot uzstādījis jaunu pasaules rekordu
tāllēkšanā:

pāri horizonta virvei,
ne zariņa nenolauzis

Tas tā var būt

Bet kā tad nākas, ka Tu vēl
tepat pie mums, mūsos,

ja pasaules malai pārnesies esi...

Es rakstu uz apvāršņa zilās līnijas,
apmēram tur, kur mēs ceturtdienās
zirņu zupu strēbām,
runājām par estētiku
un kādēļ patiesību nekad neredz pliku

Laikam būs tā,
(pasaule taču ir apaļa),
ka projām lecot,
Tu ielēci mūsos atpakaļ

Akmensdziesma

1

Un es
triecu dūri galdā,
un tur tā paliek, pār-
sprāgušu delnu,
bet dzīvības līnija vijas līkloču galdam pāri
kā šoseja bez loģiska sākuma vai beigām

Man pretī sēž vīrs ar apakšlūpu, kuŗš esmu es pats,
mans tēvs un vectēvs reizē
un mans dēls,
Mūsu kopējais gaŗums kādi seši metri, bet smagums
mazliet pāri simtam –
cik tad pelni, cik tad tādi trūdi sveŗ...

2

Gar mūsu radītiem mākoņiem tūļājas putna atbalss,
ko tā vēstī, ko tā grib,
ar lietus lāsēm pil uz dakstiņiem
pa notekcaurulī lejā, pa rensteli prom,

un katrs piliens dzied putna balsī,
zem dakstiņiem slēpušies, mēs pūlamies at-
šifrēt
meldijas un ritmus, stāstus un definīcijas,
kas vēsture, ko vērts turēt prātā

Bet no kalna toties
pārredzama visa pasaule un viss, kas pasaulē nīkst

un cīnās, elpo un plaukst,
kāpšu kalnā lūkoties, kas arī mana tēva zemi,

cik nu tur ir,
tie daži centimetri ap urnu,
tie daži centimetri ap urnu...

3

Un lietus dziedādams līst,
un lietus ritmos skriedams
pa gabalu izskatos
kā dejojājs diskotēkā,
kas stroboskopa pulsā raustās

4

Dienas aizklīst pa pilsētas ielām kā savvaļas
suņi –
barību paķer, kur gadās,
laipnai kājai pieglaužas,
no devīgas rokas ēd,
smilkst, ja sit, un kauc, ja pamet veco
apgrauzto
kaulu –

Dienas izklīst pa četrām debessmalām, kur kuņģā
paliek, nav zināms,
kur paliek gadalaiki, nav zināms,
ko šonakt sapņošu,
kādā sapnī dzīvošu, nav zināms, par kādu sapni palikšu...

5

Kas pieskārās, vāri,
tik vārīgi,
kas ar saviem sapņiem pieskārās
uz īsu brīdi

Tik labi kļuva, bet
pazuda sajūta –
it kā nekas nebūtu noticis

It kā
nebūtu sapņi nemaz bijuši
par mums

It kā viss

būtu liela nepiepildāma bedre...

Kvartets Rūdolfam

1.

Nenoskaņota
noskaņa plūst lappusēm pāri bez apstājas
Diena nakts vai kāda cita algebra,
Liepāja Stokholma vai kāda cita plēve starp mums
un Vienkāršību

Neskumšana arī nelīdz, tā ir tikai
mirāža no otras puses,
sadriskāta, pirms sasniedz apziņu

2.

Esi mierīgs
savā vīzijā par pasauli,
kaut kur mūsu mīklas sastapsies un sapratīsies,
mūsu putekļi apvienosies
kāda bezgalības atkritumu tvertnē

Dzīvo tālāk savās gleznās,
krāsas nebāl tik ātri
kā vaigi un cilvēku mūži

Vārdi pil kā asaras uz papīra plēves
starp mani un īstenību, pārvēršas
fluorītā granītā opālā...

Mēs reizē ienācām šai pasaulē,
Tu es un akmeņi,
un reizē mēs to atstāsim

3.

Tavas otas
vairs nepārvērš kristālus krāsās,
putekļi krājas to spurās un manās atmiņās
par Tevi
Tajā, kas bija, es iejaucu to, kā nebija

Lapsenes nolaižas uz mūsu vēlmju ziediem,

izsūc medu
Cilvēka vērtība krītas kā dzīvsudrabs rudens termometros
Nemitīgi meklējam jaunas teritorijas
Vēl neviens nav pavēlējis mums
sastingt

Asaras pil kā vārdi
un pazūd dziļumos, kur spiediens lielāks,
kur dzīve nekad nebūs viegla
kā vizmojoša virsma

4.

Nevis Tu,
bet daļa no manis neatgriezās pēc tās rudens dienas
kapos

Dzīve neiet uz priekšu, bet apļos,
un aplī pulsē gaismu straumēs caur kristālprizmu
patiesībām

Savu aiziešanu pārdzīvošu vieglāk,
jo tagad zinu –
vējš aizpūš smiltis zeme atveŗas pelni aizsedz sauli

Tur, kur īstenība
ar sapņiem saplūst, ir nupat aizpildīta bedre,
vārds
vēl nav iegravēts –

es to darīšu visu mūžu, es apsolu,
līdz zemes iekšienes liesmas sadedzinās manu seju,
un es pārradīšos mājās bez vaibstiem
sameklēt jaunus

*

Kapsēta ir pamesta, pūš novembra vēji,
no priedēm pil auksta rasa,
mums salst

kā debesīs tā arī virs zemes

2. grāmata

Pamošanās

Un tad es pamodos, bija pavasaris,
blisināju acis
saulē vai lietū, mazliet sala,
un atgidos, ka nemaz nebiju zinājis, ka guļu

Izstiepu roku, pieskāros kaut kam maigam,
paskatījos, manī kāds raudzījās ar bērna neatlaidību,
un man kļuva silti

Jutu: kāds manī kā uz teletaipa lentes
pārraida visjaunākās ziņas par mani pašu,
bet varbūt visvecākās arī,
varbūt tikai tās...

Jutu: kāds cieši tur manas rokas,
es kādam cieši turu rokas
Un tās bija Viņas rokas,
un es paspēru soli uz priekšu,
un tas bija Viņas augums

Tad es Viņā raudzījos ar bērna neatlaidību,
un Viņa nenolaida acis
Bija vakars un atkal rīts,
nāca diena pēc dienas,
bet acis bija tās pašas
Un kamēr tās raugās manās, kamēr ar tādu
neatlaidību,
es citas negribu

Es nesaprotu, ko es nedaru
Tas nenozīmē,
ka saprotu, ko daru

Mēs saprotam, ko nedarām
Tas nenozīmē,
ka nesaprotam, ko darām

*

Tu piepildi mani
kā slimnīca piepilda slimnieku

*

Es pienācu pie visiem taviem logiem,
uz visiem tu zīmēji dekorācijas mūsu
dvēseļu izrādei

*

Tu esi degviela Mīlestībai,
ne tikai manai uz tevi,
bet arī mūsu mīlestībai uz Visumu

*

Tas vienalga, pieredze vai nojauta:
enerģija, kas atbrīvojas,
un tās gaisma,
cits neskaitās

*

Kad tu esi,
man nekas nav jāizdomā:
es rakstu tevi

*

Kad nakts projām,
nāk diena ar savu cenzūru

saule apgaismo apkārtni,
meli apgaismo patiesību

koki met ēnu uz marmora skulptūru,
kuņas acis sastingušas neizpratnē

Vienīgi zemapziņa zina, ko tu vēlies

*

Un es nozagu liesmas,
kas tev acīs dega,
kaut nezināju, vai tu īsta
vai glezna no Degā

Es nozagu liesmas, tūlīt aizmetu,
un savas tulznainās rokas
dzēsinaju aukstā vīnā

Katru vakaru vēroju zvaigznāju –

Varbūt tavas liesmas bij zvaigznes
un tu – Visums,
kam nenožagu nekā,
tikai
vāri pieskāros, tavu,
Visuma, līdzsvaru
ne par mata tiesu neizkustinot

*

Dienas gaņums, dzīves gaņums
un nepateiktā nožēla

Tas esmu es, tā esi tu
un viss pārējais, kas caur mums runā

*

Un tas ir laiks,
un tas ir pienācis,
un auglis, tas ienācies

un mēnesgaisma mūs nepavadīs,
un taustīsimies caur nakti

un vārds, kas nebūs pasakāms,
un visi četri elementi:
acis, rokas, valoda un bailes

...un kaut kur pa gabalu karogs,
kas plīvo,
vienā pusē rakstīts Gals,
otrā Sākums

Laiks caurlaidīgs kā siets
Dienas skalojas
pret kādu
vēl neskartu krastu
tevī

kur baltajās smiltīs
spīd pēdu nospiedumi

vienīgie
kuņus tu tur gribi

Mēs

Nakts melnā lakstīgala
dzied par zvaigznēm
kuru gaisma tevi vēl nav
sasniegusi,
kas vienmēr ir ceļā
no kāda cita cilvēka acīm
uz tavām

*

Vēla rudens baltās ķepas
uz ielas. Nosalušā peļķē
atspīd divas zvaigznes
Mēs satiekamies
zem dīvainām zvaigznēm
Mūsu ēnas saplūst vienā
tiecībā

*

Mēs esam divi skali
Vienā liesmā degam
Mēs rudens lapas, vienā
vējā drebam. Mēs krītam
kopā, par vienu dziesmu topam

Mēs satiekamies,
un pārējā pasaule bijīgi atkāpjas

Mēs satiekamies,
mēs aizbīdām pēdējo robežu

Mēs satiekamies,
mūsu pasaules savienojas

Rokas,

it kā rītausma varētu
apgaismot tumšu mežu
no divām pusēm reizē

Acis,

kā divi bērni draugi,
kuŗu neizprotamais tagad
nes sevī
neierobežotas iespējas

Mēs satiekamies,
mēs sakļaujamies
kā divi negatīvi,
kuŗus saliekot kopā
izveidojas
viens attēls

Estevimīlu

Es tevi mīlu
ir sakāmvārds,
tādēļ tik bieži to sakām

Apkampušies,
sakļāvušies kopā
vienā tieksmē
pēc tā,
kas sasniedzams tikai mums
un tikai kopā,

kas uzdīgst domās par
un ilgās pēc
Ne tuvāk ne tālāk ne agrāk
ne vēlāk

Viss estevimīlu
ir viena vienīga
neizsmeļama tagadne

*

Tava ķermeņa
siltums ap mani

Tava ķermeņa nospiedums
manā

Tava elpa
manās plaušās

Tavas kustības,
manās

*

Mūsu ķermeņi sarunājas

arī tad,
kad prāti noguruši,
kad nav koteikt,
tikai to pašu vienu
estevimīlu vārdu

Tu staro
Es staroju
Mēs starojam

Pasaule staro

Caur izplatījuma tumsu mūsu dzīves
staro

Nekas nezudīs. Viss paliks
Tava acu gaisma manī
Mana acu gaisma tevī

Mūsu ķermeņi par zemi taps
Mūsu nodzīvotie mūži
būs gaisma

Kurp steidzies, ruden

Kurp steidzies, ruden, es vēl ar viņu pavasarī stāvu
Tikko dzimušu pumpuru rokā; redzam tavu stāvu
Mācāmies kopīgu valodu zem tava drēgnā stāva
Un zini, tai valodā debess virs zemes pastāv

Kurp steidzies, ruden, es caur ziediem brienu,
Caurspīdīgiem stariem divas rokas kopā sienu

Un šķeldams laiks un ļaunas mēles nepāršķels šo pavedienu,
Kas gaviļē caur taviem, ruden, dubļiem,
Caur tevis pieteiktu melnu, bet ziemu

Etīde ar matiem un vēju

Es tevi mīlu, kad tu smaidīdama man pretī
nāc, ar vēju, kas rotaļājas tavos matos

es tevi mīlu, kad tu, nākot man pretī, smaidi
un rotaļājies ar vēju savos matos

es tevi mīlu, kad vējš ir rotaļa tavos matos
un tu smaidīdama man pretī nāc

es tevi mīlu, kad tu savā smaidā man pretī
nāc ar vējainu rotaļu matos

es tevi mīlu, kad tavi mati man pretī nāk
ar vējainu smaidu rotaļā

es tevi mīlu, kad tavš smaids man pretī nāk
kā rotaļīgs vējš tavos matos

es tevi mīlu, kad vējš smaida rotaļas tavos
matos, kad tu man pretī nāc

es tevi mīlu, kad tu kā rotaļīgs vējš
nāc pretī savu matu smaidam un man, es tevi mīlu

Un varbūt mūsu mīlestība
ir kāds Dieva aizmests mets
labākai dzīvei virs zemes

Un tādēļ, ka aizmests nepilnīgs,
tik spilgti tumsā spīd

Katra diena
mūs ievēl
savā varā,
savā ie-
spaidu nometnē

Iegribu katedrāle
gaismas stars
kā durklis –
šķērsām no augšas,
caurspīdīgs
kā tie, visvienkāršākie
meli, kas

sarokojas ar mūsu
dzīvotgribu

Mēs,
viens otra varbūtības,
cieši kopā par
vienu un to pašu realitāti,
kuŗai gribot negribot
jākalpo

Es izstiepu rokas caur savu tumsu...

Akmens dzīve, un stobru
vainags aptin vijoles stīgu

Varbūt atmiņā atsauksies sodrēju
uzvara, varbūt Tornis un Karalis apmainīsies
pieredzēm. Iegribas

ēna nav gaŗāka par izmisuma intensitāti
Miesa kļūst abstrakta,
neatvērtas aploksnes šķīst
Un nebūtības uzvara ir jau putekļiem segta

Tumsu atvaira kāds augums
un tā jau īstenotie nolūki. Varbūt
tas ir spogulis, bet tā dzīve nav gluda
un spodra

Varbūt tie ir greizie rati
tur debess velvē – topošs apkampiens
manām apzeltītajām kļūmēm

Kaut kas piedzima smaīdu eksplozījā,
kaut kas kustējās pa jaunceltnes
daudzsološajiem dēļiem un iesprūda spraugās

Akls piepildījums ar rejošu ambīciju,
smejošu vilšanos. Par daudz sekotāju:

visi civilizācijas gadsimti
un abstrakto pieņēmumu pātagas,
un cerības, kas snauž

Neizgulētie gadi acis grauž

Nav runa par grūtu vai vienkāršu vien –
par nākotnes ēnu žiletasām šķautnēm,
caur kuņģam mums jāizlien

Pārdzīvošana deg rudens lapās, novītusi
pagātne par zemi top. Un mīlestības
pirkstu nospiedumi manā dvēselē

Es būšu atmatā atstāts lauks,
pa kuņu patiesība bradās. Ironiski
zemteksti karāsies pie sienām
Dievs svētīs manas ilgas
Un kurators pazemība klauniski skumīgi
pedalīsies atskaites svētkos

Šaubas
un šaubīšanās
par šaubām

Ticība nāk pirms sākuma
vai pēc beigām

Bet tu gribi to visu
no cita roku valodas
balss glāstiem

Un šaubas
vai var šaubīties
par šaubām

*

Nu pagāja diena
vēl viena
Pagāja vakars
pazuda nakts

Pasakainā nakts
ar patiesu sāpi
pasakainā sāpe
ar patiesu aizmiršanu

vai tās pastāv
viena bez otras

*

Atgriežos no aiziešanas
ik drumstalā meklējos

atpakaļ pie bijušā veseluma
pašsaprotamības
eju
pa abstrakciju
plānajiem lediem

Notirpušas ieceres
viszinīgas šaubas

un nesaprotamas gaismas
atbalss

*

Svešu dienu murskulī,
šķembas –
jo mazākas,
jo grūtāk salauzt

mēs dzīvojam kā negribam,
jo dzīvot, kā gribam,
nevaram

*

No sākuma es rakstu
līdz beigām

Iespējami sižeti
aizpeld
pa laika upi
Jauni apvēršņi neatvežas
vecie kaut ko jaunu atceras

Iesākuma ilūzija pavežas
notikušais
velk to atpakaļ

Nebūtības vārti vaļā
uz turieni līdzens ceļš

Tagadnes grumbuļains

te mani soļi deg
te visi virzieni bēg

1

Nešpetna svētdiena bungādiņās dungo,
nedzīvas atbalss spokainais stereo,
un tava piere ir publiska slidotava

2

Visi vecie vēji saraujas vienā čokurā
Tādi caurspīdīgi vēji,
viens otrā iepinušies. Un neviena lapa nečukst,
un karogs nerunā

3

No debesīm krīt akmens stari,
un saules vējš tiem cauri strāvo

Un tikai nogurums ir nomodā,
un tikai neziņa pie pilna prāta

“Turpini, un Tev tiks piedots”
“Apstājies, un Tu sasniegsi tāles”

Malacis

ar vienu roku viņš rok sev kapu
ar otru roku krāso šūpuli un vēro
kā viņa tēvs pārvēršas zīdainī
tad vecā vīrā slimnīcas gultā
tad pelnos un atkal zīdainī un
vecā vīrā un kamēr viņš rok un
krāso viņam arī jāpaspēj mīlēt
cilvēci pelnīt naudu ģimenei un
radīt mākslu mūžībai un ikdienai

(Ziema vārtus sargāja)

Dzelzs vārti virmo sniegā
Dzelzs vārti priekā liegā
Vesels ēdis teica blēdis
Grūti gāja lauzta kāja

Atnāca vasara vārti sarūsēja

Viņi

Būdami vilki tie kauca
cerēdami pašā kaukšanā
atrast atbildes

Būdami cāļi tie čiepst
cerēdami ka čiepstēšana kā tāda
aizdzīs visu ļaunu

Būdami zaķi tie lec
cerēdami ka pati lekšana
pierādīs viņu varonību

Būdami lāči tie vicina ķepas
cerēdami ka vicināšana kā tāda
aizbaidīs pat kalnus

Būdami klauni tie uzstājas
cerēdami
ar vienlaicīgu smiešanos un raudāšanu
iegūt jautrus un līdzjūtīgus draugus

Būdami cilindri
tie samierinās ar savu tukšumu
cerēdami ka kāds burvis
no tiem izvilks
vilkus cāļus zaķus lāčus klaunus
tādējādi apliecinādams
viņu tukšuma iespējas

Vardes dziesma

Kermitam

Nekāp uz manām acīm,
tās nav varžacis,
tās ir vārdes acis,
tās ir cilvēka acis

Jo manī dzīvo princis,
un es gaidu
to pasakaino skūpstu,
kas atvērs durvis
un princis iznāks laukā,
un es, kā moris, darbu padarījis,
aiziešu,
prom no pasakām, atpakaļ
dīķī pie saviem tautiešiem
kurkstēt,

un tie no sirds priecāsies,
ka princis prom,
ka mēs atkal kopā vienprātīgi kurkstēsīm

bez pretenzijām par cilvēkiem pārtapt

12 kad

1
Kad visi striķi trūks
vienīgais glābiņš
būs virve

2
Kad pūcei acis kritīs ciet
būs vajadzīgi sērkociņi

3
Kad lampai spuldze dzisīs
būs jāsadzeļ ar tumsu uz tu

4
Kad nepieciešamais
vairs nebūs vajadzīgs
būs ciešamais neiespējams

5
Kad tumsa pārsegs pasauli

tad tik jūs visi
redzēsīt

6

Kad gaisma visas ēnas
izpostīs tad tik jūs
sapratīsīt

7

Kad nebūs vairs ne skaņas
tad visi par to runās

8

Kad akmens glābšanas riņķi
tevi pasargās no slīkšanas
būs visas jūras izžuvušas

9

Kad tu raudāsi medus asaras
tavs mierinātāju pulks būs tikpat liels
kā tava vientulība

10

Kad purvs būs aizaudzis rozēm
Mēs slīksim šā vai tā

11

Kad mērķis bultu atpakaļ šāvējam dos
loks pensijā aizlidos

12

Kad pļavas pavērsies un zobus debesīm rādīs
tad ārprāts būs gatavs

Kukutis apciemo Stokholmu

Marcēlijam Martinaitim

Cik tuvu Stokholma
no Žuvelišķes!
Biju iedomājies, ka Stokholma
planē izplatījumā
kaut kur starp Mēnesi un Marsu
vai
ka tā atrodas zem ūdens –

Atlantīdas priekšpilsēta,
ko iespējams sasniegt
vienīgi zemūdens laivās!

Tagad zinu, cik tas vienkārši!
Tu aizej no Klaipēdas uz Mēmeli,
sarunā ar kādu knēveli
sev vietu Kārļa XII armijā,
nopelni naudu ar kaŗu,
atrod sev zaļu zaru
kā gaisā pasists valūtas tūrists!

Stokholmā pēcāk,
tērpies kroņa drānās,
tu mierīgi sēdi un vēro,
kā nākotne izskatās šodien
un
kā vakardiena izskatīsies
rīt.

Milošs

Acīs atspīd
Lietuvas ezeri, Polijas ielas,
pa kuŗām soļo cerības
un klusums, kas pārtaps dziesmā

Un kaut kas puicisks –
it kā viņš taisītos laist savu pirmo
plakano akmeni, savu dzeju,
pār esamības visdziļākajiem ūdeņiem

Paskaties tuvāk: tā Nobela prēmija ir šķēps,
trīsdesmit gadu ilgs atvēziens

No Kalifornijas vienaldzīgās saules
līdz
Gdaņskas fabriku vārtiem

Eiropa, 83. gada beigas

Kokos nodziest rudens krāsas
Tumsa nokrīt uz ielas

Un vējš svelpj caur šo trauslo galvaspilsētu

*

Eiropa,
83. gada beigas

Fabriku skursteņi pret debesīm
kā izsaucēji pēc vēl neuzrakstīta teikuma
Nē,
drīzāk kā izsaucēji pēc vārdiem,
kas rakstīti dzēsti, rakstīti dzēsti
līdz papīrs kļuvis melnipelēks
Tur,
aiz polārā loka, balti papīri,
balti vārdi, gaida
mūsu atnākšanu

Un pāri robežām,
kā kādreiz sapnis par Vienotu Eiropu,
plūst sodrēju mākoņi

*

Kad ASV starpkontinentālās raķetes,
kas nesasnies Baltijas krastu,
iznīcinās PSRS aizsargaķetes,
tas notiks tieši virs manis un tevis...

Tad būsīm pelni
Pelni pēc formas,
cilvēki pēc satura

*

Te pēkšņi debesīs kāds atveļ logu,
un vēlīns gaismas stars
kā naža asmens
pārgriež gaisu

Un es jūtos kā toreiz
Vestminsteras katedrālē,
tas bija tas pats gaismas stars,
kas trāpīja dzeloņstieplēm aptītu sveci

*

Nokrīt tumsa uz ielas, būs jauns gads

Pie apvāršņa guļ mākoņu skrandas

Šī ir mana dzimtā Eiropa
Šī trauslā galvaspilsēta saucas Stokholma
Mans vārds ir Juris

Sapnis

Visu dienu klīdu pa ielu,
gaŗu, īsu,
kalnainu, plakanu
Pilsētas pieteicās pazuda, pieteicās pazuda

Visu dienu man sekoja suns –
tāds, kājām kā kokiem, kalnainu muguru
Izraudātās acis zvēroja kā tuksneši
Uz vaigiem divi sarkani asaru ceļi

Un kamēr mēs tā klīdām,
suns kļuva plānāks un plānāks
Beidzot kā aviŗu papīrs un čaukstēja arī

Tad pretīm nāca lapsādas dāma:
- Vai, kāds skaists afgānis, vai tas jūsu?
Jums nu gan to vajadzēja labāk kopt!-

Un es gāju un gāju, un man sekoja suns,
un pilsētas pieteicās pazuda, pieteicās pazuda
Un es apgriezios –
suns bija pavisam caurspīdīgs,
neviens to vairs neredzēja

Vienīgi es zināju, ka tas reiz bijis suns

Nakts. Pudele neaiztikta
Dvēsele skrandās
pa papīru blandās
Durvis uz paradīzi dekorētas
ļauņiem saukļiem
Ne knauķiem ne lauķiem te
teikšanas nav aiz ādas

Joprojām nakts. Viens vārds
nav rakts
Pārējie ir ārējie
Tauva tuvojas
kuģis gaida
no skursteņiem viļņus svaida

Atkal nakts. Maniere no
papīra atlec
Ielec acīs. Ielenc uzticību
Apsveic iznīcību. Aiztriec izturību

Un tad nakts. Pirmais grozs
apgāzies
otrais nogāzēts
trešais izāzēts
Pasaule kārtojas
pamale sārtojas

Es eju pa ielu Stokholmā
Es eju pa ielu Rīgā

Es eju pa ielu kas nav mana

No mutēm plūst valodas
neviens nav mana
neviens nav tava

Spīd zvaigzne mirdz karaļa kronis
Nekas nav mans

Visu mūžu pa to pašu ielu
Nekas

Nekas. Pierodu pie tā
Nekā. Tas mans

Diena vēl nav gatava

Diena vēl nav gatava
kuģi nāca un gāja
trešā zeme zem kājām

Diena vēl nav apstājusies
Diena vēl ir ceļā
Diena vēl nav gatava
Ziema vēl nav noziemota
Vārdi vēl nav sagremoti
Kas padomā šai dienai
lai padomā lai pamostas
lai ostas saostās zvani sazvanās
Diena zemes rij to kas bij
lai atkal kopā sauc
Diena vēl ir ceļā
basām kājām jūrā brien
ar viļņiem kaut ko sien bet nesasien
Ar ūdeņiem
neko tev nesasiet un paldies
dienai pāri nepāriet un projām
neaizskriet
saule riet bet diena
vēl nav gatava
nav samaksāta artava
Arī tava arī tava tauva
vēl pie nakts nav piesieta
Diena vēl nav gatava

Diena vēl nav gatava
Zem kājām tai vilciena sliedes
no gaismas uz jaunu gaismu
tā pārceļas tā tiecas
bet vēl nav gatava
Tik maz tā atstās
neaizskartu

tik daudz tā iesāka
nepabeigtu
tik daudz atstās nepaveiktu
tik daudz tā nosauks
neredzētu
Diena ir jau veca
bet vēl nav gatava

Diena vēl nav gatava
Gadalaiki nepareizi
un paveiktais vēl neiesākts
Nobružāta nosodīšana
ačgārnā vējā norimusi

Pietiekoši daudzi vēl ir
apmulsuši

Diena vēl nav gatava
Asins dzēš pēdas
ar citām asinīm
lodes pārvērstas par likuma burtiem
cīnās par mieru

Manu nepazušanas neiespējamību
un pazušanas varenību
Kā būtu atgriezies no tās puses
kur aklā iela beidzas
kur kāti mājup steidzas
 kaut kas nogruntējies
 kaut kas pievaldījies
 kaut kas apdziesmojies
 kaut kas rudenīgi nobiris
un sapuvis

Bet diena vēl nav gatava

Nakts
nenieka ritmi deniņus dauza
(diena vēl nav gatava)

principā jā principā jā principā jā
(diena vēl nav gatava)
Tā ir vakardienas caurlaide
Pie durvīm sargs jau nogruntēti
meli kas arī tie no nāves atsakās
Kāpēc gan arī ne no tās vienmērīga
elpa ķermenis čuč smadzenes nomodā
(diena vēl nav gatava)
pilsētas ielas aiz acu zīlītēm
vārdi tērpušies rudens mēteļos
kaila laime kāršu nama siltumā
karalis guļ viņa galms nomodā
(diena vēl nav gatava)
vienkāršais kas nemaz nav vienkāršs
sabrukums kas kā princis dienā jā
uz balta zirga
nekur netiek ķepurojas paliek savā vietā
(diena vēl nav gatava)
Tad melos nakts tā celsies

bālu gaismu izstaros
un teiks: es esmu rīts
(diena vēl nav gatava)

Dia kritika

manu dienu manu nakti
pavada nodzisusi uguns
elpa

*

simts “ja”
pret tiem “bet”
kas degsmi nenomet

*

pusnezinot turot
sniega pelnus uz delnas:
vajaga vajaga vajaga

*

atraduma sekas
nemiera gultne
lode aizlidoja gar degunu
svilpodama

*

noguru elpu lasot
gadusimtu taka
to nenosaka

*

vakars
un negribu saprast
ka diena bijusi
nebijusi

*

upe tek tici un peldi
nekust rokas nekust gurni
nekust valoda ne valodas radi

*

lietus piles uz tavas zemes loga
vai tiem karogi kur sasilt
vai tiem maize ar ko sasilt
tu aizej saknes ir auklas
tevi pie zemes tur

*

no gurdenas ielejas salu salas
divi murgi lapu ielu skrien

gadi paies un neviens
neteiks ne pieci ne paldies

lakoniska diena aust
rinda nogrieza sev asti

atnes savu galvaskasti
atnes savu cukurkausu
dod karalim pa purnu
maigi glaudi tievu gurnu

*

mums dievs deva sauli
deva dienas naktis deva cimdus
pret salnu miegu pret dienu domu pret
nakti

*

stunda sita stundas citas
ierodas zem saules
tur rokas vienotrai
zemes divas no viena

*

es gaidu sevi
kas aiziet aiz manis
pa gabalu grab no negaisa
pauzes
no elpas uz elpu

*

ziemas gars
caur vasaras raibumiem lien

*

nekas elpo
elpo bez atelpas

*

diena peld nakts ezeros
laiva grimst laika likumos
tu iespied seju vakardienas spilvenos

redzu redzu
nevaru pateikt

*

nervu gali galina mieru
pele aprij sieru
rija tup pie takas
tuksnesis aizrok akas

*

(*vecais gads*)

tai celtnei daudz logu
bet durvju nemaz

*

diena steidz uz nakti
viena dus vakara miegu
jau gaismas staros

caur sniegiem brien solis
paliek nospiedums patiess

*

(*ziema*)

visa daba skaisti balta
bet es eju noliektu galvu
lai nepazustu
ledainas virsmas iegribu
lokos

*

velns velk uz vienu pusi
dievs velk uz otru pusi
tu pa vidam klusi dusi

tu esi klints
pret tevi
laiks tavus darbus skalo

*

paies gadi
un tu

kas patiess kas melots
nezinu

no koka lapas nokrita
iebruka pavasaris
uzauga citas

*

gaisma aiziet
vakars deg
gurdenas liesmas
uz nakti iet

viena zvaigzne tevi baro
ar gaismu

un tumsa
uz savu atvadu mielastu jau dodas

diena rodas diena ierodas
nakts iet bekot

uz ielas maks ar simtiem simtnieku
visi citi auklu redz

Valdim Āboliņam aizsaulē

Izmirka dvēsele,
kas rados ar tavu,
kādi plūdi viņai cauri gāzās,
kādi vēju svelpa

Viņa it kā klausījās,
it kā vairījās,
pie zemes pieplaka,
it kā nosmaka. Tad

teica vienu vārdu, kaut ko
atdeva, kaut ko nozaga,
gaisma iezagās, pret
citu gaismu atdūrās,

pazuda un atvērās, atspērās,
piecēlās

Es nostaigātu tālus ceļus,
dvēsele, ja tu atgrieztos

samērīt manu bezdibeni
ar savējo

Latviešu nodaļa Stokholmas Meža kapos

Vienoti no gribas
pārdzīvot
Kopā šai vietā
dēļ izklišanas

Viņu visaugstākā vēlme –
dusēt brīvas Latvijas zemē

Viņu vislielākās bēdas –
atgriezties tik anonīmi

Krusttēvam

Alfrēdam Kalniņam aizejot

Ardievas nav ardievas

Ir tāda maza melnbalta fotogrāfija
no 50. gadu sākuma, kur mēs –
Tu, es un mans tēvs –
stāvam pie liela ozola

Uzzinājis par Tavu aiziešanu,
aizgāju
pie tā ozola
pārbaudīt, vai tur vēl varu
mūs visus saredzēt
kā toreiz

Varēju

Bet mūsu sarunas
vairs nesadzirdēju

Apsēdos uz zemes,
klausījos vēja sarunās
ar lapām un zariem

Tad ozolam nokrita
divas lapas,
rīt kritīs trešā

Ardievas nav ardievas

Rasma

Ziema. Decembris
Pirmais sniegš
Baltas maigas pūkas gaisā

Viņas ķermenis,
cik nu tur bija vairs palicis,
viņas ķermenis
ir mierā

Dūmi no viņas cigaretes,
Ritz bez filtra,
izgaist
kā viņas neuzrakstītais dzīves stāsts

Snieg. Baltas maigas
pūkas

Vienu noķeru. Tā izkūst manā delnā

Tur viņas seja

Osis

Tumšs. Ziema bez sniega
Nāve klauvē pie durvīm
Šodien ir nozagts laiks

Ziemas svētki. Gaidīšana
Kāda tā parādīsies?

*

Slimnīcas gulta, pēdējā
Vads nāsī, rokā, vēderā
Mute sausa, rokas trīc

Acis, tās vēl šad tad
puiciski iemirdzas
Un dziļāk tajās mana bērnība,
un vēl viņa bērnība,
un visi pārējie gadi

Uz gultas malas
par viņu astoņdesmit gadus jaunāka dzīvība –
un viņi sasmaidās,
divas dzīvības
bez vārdiem saprotas

Viena, kas vārdus drīz sāks apjaust
Un otra, kas zina, kas vārdos
pret neizsakāmo tiecas

Un vēl viņa acīs: teātra starmeši,
teātra putekļi
un sensenā dziņa
patiesību un skaistumu meklēt

Un vēl: viņa klusā labestība,
kas mani sildījusi
visus šos gadus

*

Kāda ēna nāvei,
kāda tā izskatās

To neredz
tā iekrīt dvēselē
uz palikšanu

Tā liek skumjai stīgai
iesākt skanēt

un neapklust vairs nekad

*

Un divas vārnas saka,
ka kādam jāmirst,
ka kādam jāiet saņemt
to vislielāko atbildi

Sasildi mūs, palikušos, jautājumā
dzīvojošos,
kas netic ne tukšumam,
ne tukšuma piepildījumam

*

Vēsas vīzijas no vēsiem prātiem
dienas lobās
no gadu kātiem

Tava dvaša pret spoguļa
virsmu
apliecina tavu dzīvi
un tavu
nespēju nokļūt pie sevis

*

Janvāris kā novembris,
šī gadsimteņa astoņdesmit trešais gads,
otrā diena,
piektā bez Oša,

viņš tagad pilnīgs jauniešs
aizsaules būšanās

Varbūt viņš
kāda ķinītī skatās
savus dzīvē sapņotos sapņus

*

Viņš dzīvo
visus savus gadus reizē
viņš ir reizē konkrēts un caurstrāvots
atmiņu gaismā

*

Janvāris kā novembris,
bet novembrī vēl bija cerība

Šodien tas viss ir gažām,

pirms pēdējās elpas viņš
izbrīnā sarauca uzacis,
tas viss ir gaŗām, tas nav nekas jauns,

tikai šis gads
ir jauns un tukšs

*

Nupat notika viena dzīve,
nupat netika
viena dzīve
jaunā gada sliekšnim pāri

Divas asaras ieritēja mūžībā

Tās pārējās nožuva tepat
virs zemes,

tepat, kur brūces žūst, kur
trauslas dvēseles lūst,

tavi ledi lēnām
kūst

*

Saulaina janvāŗa diena,
sniega nav,
tikai kailas skumjas

Ziemeļu vējš. Manas pēdas
sarmainā zālē; drīz vien
laiks tās izdzēsīs,
to vietā ierakstīs savas

*

Osis aizvadīts, kapa klusums
Es pats tai mirklī
pie zārka
biju kaps

Es pats savā dzīvē
biju miris
un augšāmcēlos

kāda cita acīs

3. grāmata

Septembra pēdējā dienā
krāšņs rudens sabiris:
zālājā, smiltīs
Dzelkšņu krūmi sarūsējuši
nez no kā
Saule caur kokiem,
zilās debesis, pelēki mākoņi
Un es,
meklēdams sevī kaut ko vēl baltu

Nakts, kas pārtop dienā
Saule, kas nokrāso dažus bērzus zeltā
Pieaugušais, kas savu jaunību meklē
Tas, kam līdzjūtība ir daļa
no brieduma gadu spēka
Koki, kas pagriež zarus
pret nākošo vasaru, zinādami,
ka ziema ir tikai tukšas iekavas

Un es jūtu:
kāds mani dzēš
Jau kāds mani dzēš

Drīz neviens mani neredzēs
manas rokas satvert nevarēs

Bet es būšu daļa
no ceļa
pa kuŗu bērni skries

gabaliņš no loga
pa kuŗu tie skatīsies

Kad šis laiks iemieg
un atkal uzmostas savos ziedos

Kad šī diena iemieg
un sev par mani piedod

Kad es iemigšu
un kad man nomodu ziedos
piedošanu iedos

Akmens dzīve, svina lēmumi,
sudraba solījumi

Viltoti prieki nodurtām galvām
Sapņi no samta

Balti sniegi krīt un kūst
Slapji, melni dubļi:
izbijušu varbūtību negācija

Kas vieno šo gleznu: nekas
Bet kaut kas neredzams

dod līdzsvaru visam,
kaut kas neredzams

ir šī te visa vienīgā jēga

Saule spīdēja acīs,
es pagriezos
un nobijos no savas ēnas

Stundas tik lēnas
velkas pa grīdu

Dzirdu kādu attālu strīdu

Man melns gar acīm
noreibst dzīve

Tas nekas, atbildes
nāks no citurienes

Sadzird vārds

nebūtības zemtekstu –
ne augstas dziesmas vairs,
bet zemi teksti,
ne liesmosi tu vairs,
bet lēni degsi

Laivas
šķērsām pār upi
dienas
šķērsām pār dzīvi

Kā paturēt nepaturamo
atdzīvināt nerimstošo

Vecas laivas burā
caur veciem prātiem

un vārdiem apslēptiem
vai novazātiem

Tīrs balts varbūt
pirmais sniegs atgriežas
un atgriežas robežas

kas aizvakar vēl bija
caurspīdīgas

Vakars,
dziestu,
iedegas nakts gaismas

Spītīgi ūdeņi visapkārt

Es esmu sala uz salas:
aiz tumsas tālumā
pareta gaisma
Reizē mana
un manis noraidīta

Nakts airējas
caur manu prātu

Es savu gaismu redzu
atsegtu ne apzinātu

Priežu gali pārduņ
tumsas vadu

Es vienā stundā mūžu pavadu

Nakts lēnām lobās nost
no mūklāja ik smilgas

Svētī Dievs manas
vēl nedzimušās ilgas

Es nezinu,
kuņos virzienos
es dzimstu

kur laiva mani
nes,
no kuņas puses grimstu

Es neskarts eju,
pieskāries pie visa,

vai ziema tā, vai liesma,
kas nupat manī dzisa

Sazin viens, ko otrs jau
grib teikt
Sazin sākums, kādēļ
beigas tā grib steigt

Es izliekos nedzirdam
iekšējo balsu
dzidrumu

Vējš iesit nāsīs
svešas smakas
pats esmu aizbēris
savas akas

Caur neapziņu zemapziņu
to visu
Atziņa kā sudraba lode klusi
uz manu pusi

Vēja virzība,
domu tiecība
Citos virzienos:
mana rīcība

Neziņu sazināšanās,
nodomu dusa
Nomoda brīžos:
apdomu krusa

Pie galda
esmu

papīrs nemelo
zīmulis nemelo

sākas kustība
manis radīta

vārdi
kas apgalvo
ka zīmulis nemelo

Aizgāja daudzas dienas,
gadi atgriezās kā skaidas

Pagāja daudz solījumu,
to ēnas bij gaŗas un smailas
kā raķetes,

stratēģiski izvietotas
mūsu dzimtajā apziņā

uz robežām, pie mūriem
starp apzinātu
un neapzinātu rīcību,

gaidīdams brīvību iznīcībā

Ikviens, kam ir spējas
just sevī nolemtību,
gribēs reiz
darboties

Bet arī bezdarbībā
mēs taču meklējam jēgu

Pat miegā piedalāties pasaules tapšanā

Daudz pagāja gadu
ar tukšu istabu un sapņiem
pie atvērtas grāmatas,
aiz kuŗas burtu biezokņa
uzplaiksnīja daudz īstāka dzīve
un īstas dzīves trūkums reizē

Gadi tā aizgāja, un ar tiem
kaut kas cits aizgāja secen
Parādījās kā nostāsti, kā baumas,
kā citu radīts trūkums

Tavu grūti gūto žēlumu tev neatņems
nevienā mūtā, tas būs
negatīvais dzinulis, kas trieks tevi
ačgārnā orbītā ap dzīvi,
līdz iesākums atradīs
beigas

Un žēlums pārdzīvos, to
mantos nākamās paaudzes
un ne par mata tiesu
tas nebūs atkāpies

Zila debess, izkaisīti mākoņi,
vējš,
un visur – lapas, lapas, lapas,
uzvevdamas savas rituālās dejas,
pareģojot pašas savu bojāeju

vēja un ielu stūru kopīgo dziesmu
pavadījumā

Un mākoņi, šīs aizturētās raudas,
gaŗām burādami,
mūs novēro
savā rituālā braucienā

pār debess gaiši zilo, tik seklo
jūru –

plāna gaismas plēve
staro mums un izplatījuma bezgalīgo,
nesaprotamo tumsu,
tāpat kā mūsu dzīves...

*

Zili vēji, izkaisītas debesis,
lapas,
un visur – mākoņi, mākoņi, mākoņi
izvezdami savu rituālo bojāeju,
pareģojot paši savas dejas
dziesmu un ielu stūru kopīgā
pavadījumā

Un raudas, šis atturīgais mākonis,
burādams gaŗām savā rituālā braucienā
mūs novēro
pār jūras gaiši zilo, tik seklo
debesei –

plāna tumsas plēve
starp mums un izplatījuma bezgalīgo,
nesaprotamo gaismu,
tāpat kā mūsu dzīves...

*

Zilas lapas, izkaisīti vēji,
mākoņi,
un visur – debess, debess, debess,
uzvezdama savas rituālās bojāejas dejas,
pareģojot pati sevi

vēja un dziesmas kopīgo ielas stūru
pavadījumā

Un brauciens, šī atturīgā novērošana,
mūs raud, burādama gar
saviem rituāliem mākoņiem

pār jūras debesi, tik sekli
gaiši zilu –

plāna plēve nesaprotamības
starp mums un izplatījuma bezgalīgo,
gaišo tumsu,
tāpat kā mūsu dzīves...

Rudens lūko noturēt līdzsvaru
uz saspringtas vīrves,
piepūle tāda, ka koku
lapas, sarkdamas aiz pubertātes,
dzeltēdamas aiz vecuma,
melnēdamas aiz bailēm, uzskrien gaisā
ar pēdējo brīvības saucienu;

tās aiznes vējš,
ietin miglā,
kur laivas mauj vai govīs,
kur airētājs aizvien mazākos apļos
meklē ceļu, kā izlauzties,
kur viņš beigās riņķo pats ap savu
centru
kā melna lapa,
kas sagadīšanās pēc, vienatnē,
neviens neredzēta, uzvirpuļojusi gaisā,
lai atkal nokristu zemē

un gažāmgājējs
nevar vairs atšķirt
tos vienu no otra

vienu lietu no otras

Rudens sajaucas pats ar sevi,
kļūst pats par stāstu pats par sevi,
par lēni virmojošu melnu upi

Vārdi kavējas
sāpē,
sāpe greizsirdīgi sakļaujas
ap sevi

Iznīcina vārdus
sāpē, kas sakļaujas
ap sevi, greizsirdīgi

Sāpē pašā
aug bezvārdu trūkums,
kas ceļas
kā upe no zvirgzdiem

Bezvārdu trūkums
sāpju rakstā
Pat ne vairs
spalgais tukšums

Klusēdama sāpe,
ķermeņa mēmais kļiedziens

Angst

Viens ir dots: dzīve dzen tevi tālāk
Ielenkts apvārsnis nodzēš tavas
cerības,
tumsa briest
pār rītausmas malu,

Tu mosties no divkāršas snaudas
Rudens iesakņojies tavā atmiņā
No kāda torņa paceļas pelēka bezdelīga
Saskaldīta dziesma plūst
dzestrām straumēm

Tu atver acis kā pēc zaimiem
Atvelc austošas dienas
aizkarus no murgu loga

Bāla gaisma meklējas it kā nejauši
caur aizkaru rakstiem
nosēžas rudens dienas šuvēs

Parāda jaunu noslēgtu iespēju,
Izraktu tukšumu, satrauktu mēmumu

Stateniskā līnija
tagad ir sadragāts cilvēka skelets
Līmeniskā:
salauzīta viļņošana
Krustpunktā: kaut kāds tu,
kas nupat bija,
kas tagad atlicis

*

Tu esi novācis pats sevi
īsākā laikā nekā domāji
tas iespējams
 Tu traucies projām pats no sevis
Un tieši aiz sevis dzirdi pats sevi

To no tevis, kā vairs nav:
kā vairs nav
kā nebūs
ko neatcerēsies

Dienas beidzas jau tad, kad tās sākas,
aiz tām gaida tumsa
 Un tev bail
pat no zīmuļa, tu nezini, kurp
tas tevi aizvedīs

*

Tu nezini, kas tevi aizskars
Viss tevi atstājis. Arī laiks
Tas ir tikai aizcirstas debess
tagadnes zīmogs

Pārveidojošais, kas rāmi tevi patērē,
Kamēr pats tikai noskaties
kāds sākums, kādas beigas
kuņus mēģināsi izprast
veselu mūžību

Nespēdams sevi piespiest
uz maiņu,
tu esi mainījies

Tavs zīmulis kustas, līdz nesot
domu par pārdzīvošanu

*

Bēdas tev cauri pūš:
Svaiga brāzma!
Logu rūtis iedrebas, durvis noklaudz:
Valoda!

Vārdi atgriežas kā šaubīdamies
Tu esi dzejolis svešā valodā
Saplacis
kā zem diktatūras smaguma

Par katru vārdu
jāpārlicinās
no jauna

Noņēmis maskas, nepietiekami kails,
kā dūmakains saullēkts
aiz rudenīgiem kokiem
ar lapām, kas neskaidri krīt:
var saredzēt, ka krīt:
bet nevar zināt, vai tā gaisma vai lapas

Un slāpes pēc gaismas
Neticamas slāpes pēc gaismas

Kino

Aizvērtām acīm
atvērtu prātu
rokām meklēdamām
pa pusei apzinātu
vēl nesadragātu

viņš izlīgt ar sevi gāja
sveci savu
dedzināja

no abiem reizē

nepieskārās nekam
tikai baltus papīrus

no zemes pacēla

veļu māte tam labu vēlēja

Mamma

(1. 6. 87. – *mammas pēdējā istabā*)

Tas notika tik pēkšņi

Tu aizgāji

Nepaguvu sagatavoties,

nepaguvu atvadīties

Gāju nopirkt Tev upeņu sulu,

kad atnācu atpakaļ,

Tavas acis lūkoja saskatīt Otru pusi

Dzirde esot pēdējā no maņām...

varbūt Tu vēl paguvi saklausīt

manu izbrīnu...

Tava dzīve nodzīvota

Mūsu kopīgā dzīve pagājusi

Tagad jūs visi esat prom –

Rūdolfis Osis Tu...

Un nav vairs sētas starp mani

un iznīcību

*

Tādi lieli mākoņi šodien,

gaiši un tumši

no šīs vietas skatoties,

šķiet, tumšie ielenc gaišos

*

Pirmdiena...

Pirmais jūnijs...

Pulkstenis trīs...

Ārā skan uzlidojuma trauksme...

...diez kā tas ir, būt mirušam...

*

Ainas, sajūtas

sarūk jūtu
vispārībā...

Neatceros tā,
lai varētu Tevi un pagājušās dienas
kā tagadni,
nē,
vēl daudz skaidrāk
par tagadni skatīt...

Apkampt ar alfabētu,
tas viss, ko vairs varu...
Bet gandarījums ir tikai gažāmslidoša
gaismas strēle...

Ēnas...
ēnās tērpti tēli,
un bijušais ir pasaka
no citām telpām...

*

Un tad sacīju sev:
nebēdā,
Un bēdājos vēl vairāk

Nebūtības izplatījumā

Kluss. Neviena nav. Bet dzīvoklis nav tukšs
Nevar novilkt robežu starp to, kā nav
Un to, kā nekad nebūs

Krēsli sēro vai snauž. Segs sāpju
Čokurā uz dīvāna, kur mamma sēdēja
Vēl pirms pāris dienām – pašā maliņā

Kamēr viņā dzima citas realitātes
Un kaimiņi kā svešas galaktikas
Sevī virpuļodami attālinājās

Pulkstenis uz galda vairs nerāda viņas laiku
Čības uz grīdas vienas pašas
Lēni tipina turp un atpakaļ;

Nekas, viņas jau bija par mazu
Neviena nav. Radiogramofons stāv tur, kur
Kādreiz stāvēja klavieres, turpat kur

Vēl pirms tam gleznu un rāmju kaudzes
Taupīgi krāja putekļus, līdz nodokļu
Piedzinējs, izkārtu mēli kā suns,

To visu saskaitīja. Kluss. Oša istabā
Pastmarkas globālā draudzībā klusē, bet
Monētu kastītē karaļi kaut ko valstisku

Spriež. Mamma rokdarbu lādītē diegi
Bailīgi pinas viens otrā. Guļamistabā
Pa kumodi skābi ložņā vecas smaržas

Garderobē kleitas un kurpes
Sarīkojušas balli un ielūgušas dzintara
Krelles, sudraba brošas, dažus auskariņus

Ar mazvērtības kompleksiem, skaisto mazo
Rokas pulkstenīti, kam par laiku nav
Ne mazākās jēgas. Arī es nesaprotu

Kur tas palicis. Laiks. Gleznā zēns
Kaut ko saka savam lācītim; man vajadzētu
Zināt, ko, bet neatceros

Koridora spogulis izmisis skatās visapkārt,
Uz brīdi aizmirsdams...Un es jūtos kā
Svētnīcā, kā muzejā

Plauktos grāmatas
Viena otrai stāsta visneticamākās lietas,
Un telefons ziņo tālāk citiem telefoniem

No kādas grāmatas izkrīt maza zīmīte,
Uz kuras mamma uzrakstījusi:
Nebūtības izplatījumā

Pieēju pie loga. Lejā uz ielas spēlējas
Bērni. Tie esam mēs: es, Silvija, Jānis,
Tālis, Ieva, Inese, Aleksis, Armands, Kaisa,

Līvija, Daina, vēl citi...Man blakus
Stāv tētis, pārnācis no naktsdarba
Saldējuma fabrikā, met mums saldējuma kociņus

Pa celiņu no pazemes vilciena, nē, no

Tramvaja piestātnes nāk – Rūdolfis,
Osis, mamma, Oļģerts Brencēns, Ežbechers, Mimijas

Tante (īstā vārdā Marija Akots), Zenta Polis,
Jānis Grīns ar sievu un bērniem Ervīnu un Rasmu,
Forstmaņkundze, Andrejs Zvejnieks, Sprinģa mamma

Un vēl citi...Kluss. Neviena nav
Uz plīts kafijas katliņš mēmi blenž
Griestos. Naži un dakšiņas dus

Mamma dus nebūtībā. Skapī vīna, konjaka
Un šņabja glāzes spriež par putekļiem
Viens nazis, kāškrustu un ērgli asmenī,

Kaut ko vāciski muld. Zviedrijā ražotie
Par viņu nedod ne pieci. Pa balkondurvju
Šķirbu uzmanīgi ielavās vējš ar dažiem

Draugiem putekļiem, sagaida rājienu no mammas
Nosēžas uz ķebliša, un kāds
Man ar karoti iebaro siltu zupu

Kāds cits smiedamies jautā, vai tad
Tik liels puika vēl nemākot pats ēst
Noplēšu gabaliņu virtuves papīra, izeju

Koridorā, paskatos spogulī. Nevaru saprast,
Kas tas, ar tiem nosirmojušiem matiem,
Tāds ir un kādēļ viņam vaigi slapji

Viss pagājušais ir kā nupat noticis,
Vēl notiek un notiks
Arī rīt un parīt, te, kur esmu

Kluss. Neviena nav. Mana roka
Izliek fotogrāfijas uz galda kā kārtis: mamma,
Tētis, Osis, vecvecāki, onkuļi, tante, brālēns,

Māsīca ar vīru un dēlu, es. Kā liek šo
Pašjansu? Kādā secībā jābūt kārtīm,
Lai iznākums pareizais? Kluss

Neviena nav. Mammas nav. Noglāstītu, noskūpstītu uz vaiga
Kāpēc to darīju tik reti, kamēr viņa bija dzīva

Vai viņa tagad jūt manu mīlestību

Kluss. Viņu balsis, tik labi sadzirdamas,
Ir daļa no šī klusuma
Vai arī tā ir tikai tagadnes elpa

Neviena nav. Drīz nāks vīri, nesīs laukā
Mēbeles no mūsu dzīvokļa. Un pirmo reizi
Kopš četrdesmit piektā, kad viņi ievācās, dzīvoklis

Būs tukšs. Laiks iet. Nevaru te stāvēt
Visu mūžu. Uzlieku roku uz durvju klinķa
Čau tēti! Hej da* mamma! Prašči Osi!

Pagriežu atslēgu, atveļu durvis

Atkusnis

Sniega pārslas krīt, bet tūlīt
izkūst, lielas pūkainas nokrīt izkūst
Nībrū līcis, trīs gulbji,
kas nodarbināti ar sevi
Strandvēgens, Ziemeļu muzejs, zvejlaivu ziemas sniegs
Prātā nāk kāds Utrijo akvarelis,
ainava gan bija cita; ūdens, fabrikas, šķūņi; bet gaisma...
vēlāk tas izrādījās viltojums
Ne smaržas vien –
gaisma un arī pieskāriens
paveļ durvis aizgājušām ainām
Pērn līci sedza biezs ledus,
gaismai bij nosaluši kāju pirksti,
zvejlaivu klāji brakšķēdami sarāvās no aukstuma,
tikai visplakanākās zivis prata iespraukties
starp ledu un līča grīdu (vai
paslēpties kādas nogrimušas mājas bēniņos)
Un man kļūst auksti,
domājot par visu, ko nerakstīšu...
Tagad ezerā daudz gulbju, vismaz divdesmit,
kas tos vairs saskaitīs

* nav visu nepieciešamo zviedru valodas rakstu zīmju – Red.

Piezīmes

1. grāmatā ievietotie dzejoļi sarakstīti laikā no 1976. līdz 1981. gadam.
2. grāmatā ievietotie dzejoļi sarakstīti laikā no 1982. līdz 1985. gadam.
3. grāmatā ievietotie dzejoļi sarakstīti laikā no 1986. līdz 1988. gadam.

Kad dzīves ceļš... No *Dievišķās komēdijas* Jēkaba Māsēna atdzejojumā (Valters un Rapa, Rīgā 1936).

Travel Document – (Rīga) : *Abols, kuŗu grasās noplūkt/ Jaunkundze ar suni, lielu kā kalēja dūre./Ar kājām trīcošām kā žēlē;* no A.Čaka dzejoļa *Jaunundze ar suni*.

Vāgners bēg no Rīgas: No 1837. līdz 1839. gadam Richards Vāgners diriģēja Rīgā. Kreditoru vajāts, viņš nevarēja doties uz savu jauno darbu Lisabonā pa zemes ceļu, tāpēc atstāja Rīgu ar kuģi, uz kuŗa viņam radās iecere par operu *Klīstošais holandietis*.

Latviskā virtuve: *Suns ienāca virtuvē zagti;* no S. Beketa lugas *Gaidot Godo*.

Pas d'Espagne: “Tās graciozās dejas, kas vienīgās mums skolā bija atļautas, kā ‘Pas d’ Espagne’ (latviski *Padod spaini*), es tā arī pilsētā neapguvu.” (Knutu Skujenieks)

Oda pagrabam: Dzejolis sarakstīts sakarā ar Stokholmas Latviešu pagraba bērēm.

Kriksis: Suns, varonis Jāņa Šīrmaņa grāmatu ciklā, piemēram, *Kriksis trimdā*.

Whitesuntide Blues: *Žīdi, intelektuāļi un čigāni;* no Fasbindera filmas *Lili Marleen*.

Uz tīrām un mierīgām kāpnēm, kas neved nekur; skat. Vizmas Belševicas dzejoļi *Pēckaŗa motīvs: Rūjiena*.

Ervīnam: Ervīns Grīns, pseid. Richards Rīdzinieks (1925 – 1979), latviešu rakstnieks.

Kvartets Rūdolfam: Mans tēvs Rūdolfis Kronbergs (1911 – 1977) darbojās kā gleznotājs Zviedrijā no 1945. g. līdz savai nāvei. Kopš 50. gadu beigām viņš gleznoja galvenokārt akmeņus, minerālus un kristālus. Savas izstādes viņš dēvēja “Akmens ziedi”.

Vardes dziesma: Kermitis, lupatu varde, ievērojama amerikāņu televīzijas zvaigzne.

Kukutis apciemo Stokholmu: Marcēlijs Martinaitis (1936), lietuviešu dzejnieks. *Kukuŗa balādes* ir viens no viņa pazīstamākajiem darbiem. Balāžu pamatā ir žemaiŗu teikas un melu pasakas. To varonis, pareizāk, antivaronis vienkājis Kukutis, arī pakārts un aprakts, turpina darboties līdz visdaŗādākajos laikmetos; caur viņa ŗķietami vientiesīgo uztveri Martinaitis atklāŗ absurdo mūsdienu padomju sabiedrībā.

Valdim Āboliņam aizsaulē: Valdis Āboliņŗ (1939 – 1984), mākslas darbinieks, avangardists, radikālis.

Rasma: Rasma Grīna (1918 – 1984), kultūras darbiniece, ŗurnāliste, ilggadīga kaimiņiene Hēgerstrēnā.

Osis: Osvalds Murjāns (1902 – 1982), darbojies Rīgas Strārdnieku teātrī kā reŗisora asistents; pēckaŗa gados Stokholmā pazīstams galvenokārt kā reŗisors, bet arī kā aktieris.

Aizgāŗa daudzas dienas: *Pat miegā piedalāŗies pasaules tapŗanā;* no Č. Miloŗa dzejoļa *Magic Mountain* (*Bells in Winter*, Ecco Press, New York, 1978).

Kino: Kino Kalniņŗ, gleznotāŗa Reinholda Kalniŗa dēls, avangardists skulptūrā, mūzikā un matemātikā. Dzīvoja Stokholmā.

Saturs

1. grāmata (1977 – 1981)

- 4 Augŗi, pār jumtiem
- 4 Travel Document
- 17 Savādi gleznojumi...
- 20 Kritiens
- 27 Vāgners bēg no Rīgas
- 29 Reālisms Rīgā
- 30 Latviskā virtuve
- 31 Paŗcenzūra

- 31 Pas d'Espagne
- 31 Oda Pgrabam
- 34 Asfalts
- 35 Čaks spēļlaukumā Stokholmas nomalē
- 36 Izlidojot
- 37 Mičigena
- 38 Vakars elpo rāmi
- 38 Whitesuntide Blues
- 40 Prelūdiņas augustā
- 41 No dienasgrāmatas rudenī
- 41 Ziemas dienas
- 42 Ženēvas ezers
- 43 In memoriam Elvis Presley
- 43 Ervīnam
- 44 Akmensdziesma
- 46 Kvartets Rūdolfam

2. grāmata (1982 – 1985)

- 49 Pamošanās
- 49 Es nesaprotu, ko es nedaru
- 51 Laiks caurlaidīgs kā siets
- 52 Mēs
- 52 Mēs satiekamies
- 53 Estevimīlu
- 54 Tu staro
- 54 Kurp steigies, ruden
- 54 Efīde ar matiem un vēju
- 55 Un varbūt mūsu mīlestība
- 55 Katra diena
- 56 Es izstiepu rokas caur savu tumsu...
- 57 Šaubas
- 59 Nešpetna svētdiena
- 59 Malacis
- 60 (Ziema vārtus sargāja)
- 60 Viņi
- 60 Vardes dziesma
- 61 12 kad
- 62 Kukutis apciemo Stokholmu
- 63 Milošs
- 63 Eiropa, 83. gada beigās
- 65 Sapnis
- 65 Nakts. Pudele neaiztikta
- 66 Es eju pa ielu Stokholmā
- 66 Diena vēl nav gatava
- 69 Diakritika
- 72 Izmirka dvēsele
- 73 Latviešu nodaļa Stokholmas Meža kapos
- 73 Krusttēvam
- 74 Rasma
- 74 Osis

3. grāmata (1986 – 1988)

- 79 Septembra pēdējā dienā
79 Nakts, kas pārtop dienā
79 Un es jūtu
79 Kad šis laiks iemieg
80 Akmens dzīve, svina lēmumi
80 Saule spīdēja acīs
80 Sadzird vārds
81 Laivas
81 Vecas laivas burā
81 Vakars
82 Nakts airējas
82 Es nezinu
82 Es izliekos nedzirdam
83 Vēja virzība
83 Pie galda
83 Aizgāja daudzas dienas
84 Daudz pagāja gadu
85 Zila debess, izkaisīti mākoņi
86 Rudens lūko noturēt līdzsvaru
87 Vārdi kavējas
87 Angst
89 Kino
90 Mamma
91 Nebūtības izplatījumā
94 Atkusnis
- 95 Piezīmes